

2020

Miljøeffektrapport

Grønne lån finansiert med grønne obligasjoner

Høydepunkter 2020

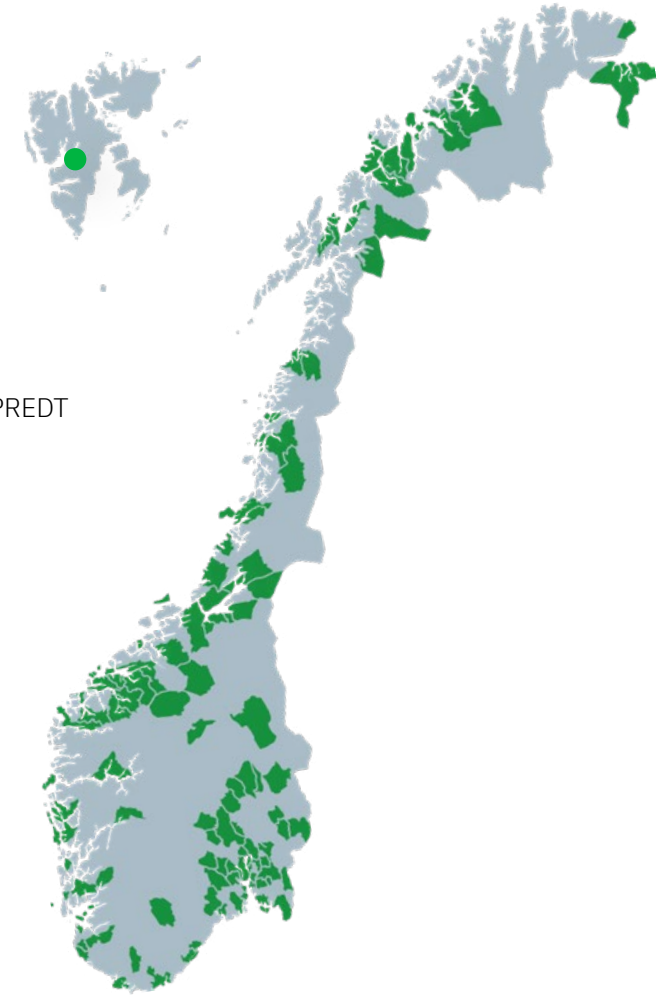
Denne rapporten presenterer miljøeffekten av KBNs grønne låneprogram per 31.12.2020. Midlene vi låner inn gjennom grønne obligasjoner blir utelukkende brukt til å finansiere grønne lån til kommunal sektor i Norge.

PROSJEKTENE ER SPREDT
OVER HELE LANDET

267
Grønne prosjekter totalt

48
Nye grønne prosjekter i
2020

GJENNOM VÅRT GRØNNE LÅNEPROGRAM BIDRAR VI TIL Å FINANSIERE:

50 058

tonn CO₂e redusert og unngått (årlig)¹

457 741

Økt kapasitet for avløpsvann (PE²)

117

GWh fornybar energi produsert årlig

36

GWh redusert/unngått i energibruk

131 593

tonn økt kapasitet for avfallshåndtering

9,2 %

av porteføljen er foreløpig vurdert til å være i samsvar med EU-taksonomien³

Se alle de grønne prosjektene i
Miljøeffektdata 2020 (Excel) på kbn.com

¹ Vi gjør vårt beste for å kvalitetssikre prosjektenes miljøeffekt, men oppfordrer leseren til å være bevisst på at det er usikkerhet knyttet til tallene. Les om sentrale rapporteringsprinsipper på side 15.

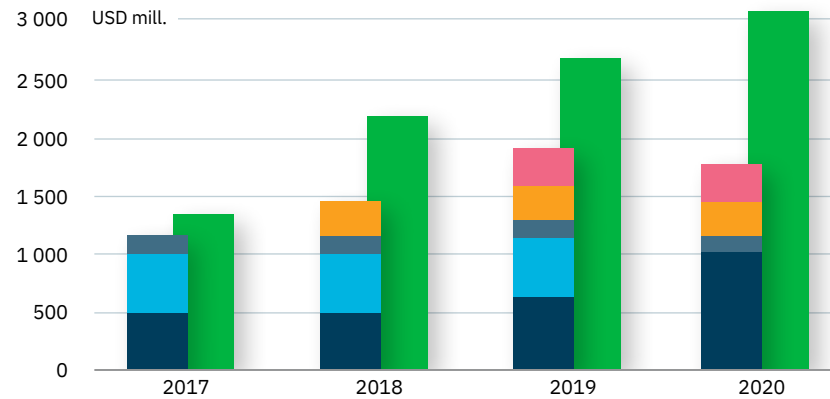
² PE = Personekvivalenter (et uttrykk for kapasitet og belastning i vannforsyning)

³ Foreløpig vurdering utført av KBN. Vurderingen tar kun hensyn til Taksonomiens tekniske screeningkriterier, og har ikke analysert «Do no significant harm»-kriteriene. Les mer om KBNs arbeid med taksonomien på side 18.

Sammendrag

Per 31. desember 2020

UTESTÅENDE GRØNNE OBLIGASJONER OG LÅN TIL GRØNNE PROSJEKTER

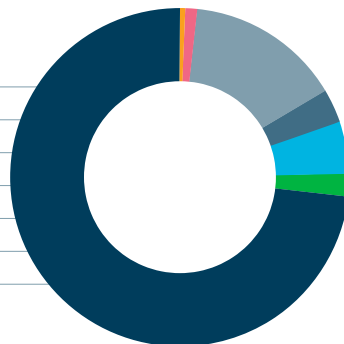
- 1 mrd. USD grønn obligasjon (02.11.2025)²
- 500 mill. USD grønn obligasjon (26.10.2020)
- 750 mill. NOK grønn obligasjon (29.11.2027)
- 450 mill. USD grønn obligasjon (05.09.2025)
- 3 mrd. SEK grønn obligasjon (28.08.2027)

■ Utestående grønne lån

² Opprinnelig 500 millioner USD, utvidet med 100 millioner USD i 2019 og 400 millioner USD i 2020.

UTESTÅENDE GRØNN UTLÅNSPORTEFØLJE

■ Bygg	73 %
■ Fornybar energi	2 %
■ Transport	5 %
■ Avfall og sirkulærøkonomi	3 %
■ Vann og avløp	15 %
■ Arealbruk og områdeprosjekter	1 %
■ Klimatilpasning	1 %

PROSJEKTPORTEFØLJE OG MILJØEFFEKT¹

Prosjektkategori	Utestående grønne lån (i 1000 kroner)	Unngåtte/reduerte klimagassutslipp (tonn CO ₂ e/år)	Miljøeffekt (tonn CO ₂ e/per mill. NOK)
Bygg	19 117 937	13 356	0,7
Fornybar energi	521 568	34 718	62,1
Transport	1 460 057	1 764	1,3
Avfall og sirkulærøkonomi	807 512	220	0,3
Vann og avløp	3 874 045	n/a	n/a
Arealbruk og områdeprosjekter	186 100	n/a	n/a
Klimatilpasning	145 004	n/a	n/a
Total	26 112 224	50 058	64,4
Årlig fornybar energiproduksjon, gWh	117 GWh		
Årlig energibehov redusert/unngått, gWh	36 GWh		

¹ Denne tabellen presenterer beregnet CO₂e unngått og redusert årlig. Vi rapporterer kun miljøeffekten av den andelen av prosjektene som er finansiert av oss. Det er lagt til grunn en europeisk energimiks 315g CO₂/kWh. For klimagassberegning med andre utslippsfaktorer, se eget excel-ark som legges ut på kbn.com i mars 2021. Les mer om rapporteringsprinsipper på side 15.

ANDEL AV GRØNNE LÅN SOM ER FINANSIERT MED GRØNNE OBLIGASJONER²

Totalt utestående grønne obligasjoner dividert med totalt utestående grønne lån				61 % hvorav
ISIN	Dato utstedt	Beløp	Utløpsdato	
XS1188118100 / USD50048MBX74	11.02.2015	1 mrd. USD	11.02.2025	33 %
NO0010811276	29.11.2017	750 mill. NOK	29.11.2027	3 %
NO0010811284	29.11.2017	600 mill. NOK	29.11.2032	2 %
AU3CB0256162	05.09.2018	450 mill. AUD	05.09.2023	11 %
XS2047497289	28.08.2019	3 mrd. SEK	28.08.2026	12 %

² Totalt utestående grønne obligasjoner delt på totalt utestående til prosjekter (i NOK).

NØKKELINFORMASJON

Gjeldende rammeverk for grønne obligasjoner	KBNs rammeverk for grønne obligasjoner, datert juni 2016
Rapporteringsperiode	Kalenderåret 2020. Rapporten oppsummerer prosjekter finansiert fra starten av det grønne obligasjons- og låneprogrammet. I rapportens prosjektliste oppsummeres nye prosjekter for 2020. Se eget excel-ark på kbn.com for fullstendig oversikt over alle prosjekter.
Publiseringsdato for rapport	25. februar 2021
Rapporteringsfrekvens	Årlig
Neste rapport planlagt	Februar 2022
Tilnærming	Porteføljebasert og prosjekt for prosjekt-rapportering
Tilnærming	Nordic Public Sector Issuers: Position Paper on Green Bonds Impact Reporting
Attestasjon	Deloitte har gjennomført nterrevisjon av etterlevelse av retningslinjer og rutiner for grønne lån og obligasjoner. Se s. 43.

Tilbakemeldinger på KBNs miljøeffektrapportering

Storebrand appreciates that green bonds represent transparency and targeted capital flow towards sustainable solutions. Kommunalbanken's reporting is transparent and well structured, which enables better aggregation and communication of achieved impacts. We disclose our investments in green bonds in the annual report, since it functions as a good indicator for driving the sustainable finance agenda forward.

SUNNIVA BRATT SLETTE

Investment analyst,
Storebrand Asset Management

KBN's impact reporting follows the recommendations of the Nordic Public Sectors Issuers in an exemplary way. The impact attributable to investors of KBN's bond programme is especially well presented and transparency on this level is much appreciated. It enables us as an investor to demonstrate investments' impacts and contribution to selected SDGs. KBN further takes an active role in the development of impact reporting in relation to green bonds, which makes them an important contributor to the establishment of common standards.

KRISTOFER DREIMAN

Head of Responsible Investments
Länsförsäkringar Liv

Foto: istockphoto.com

Innhold

Kommunalbanken AS (KBN) finansierer viktige velferdsinvesteringer ved å tilby lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper med kommunal garanti.

Den norske stat har etablert KBN for å sikre sektoren stabil og rimelig finansiering over tid, uavhengig av økonomiske konjunkturer. KBN finansierer seg i de internasjonale kapitalmarkedene og har den høyeste oppnåelige kredittvurderingen (AAA/Aaa).

KBN er en av Norges største finansinstitusjoner målt etter forvaltningskapital og har lån til nesten alle landets kommuner. Vi er et statlig heleid aksjeselskap med mål om å være en langsiktig partner for lokal velferd.

AAA

Standard & Poor's
Moody's

99,7 %

av kommunene
som kunder

46,5 %

av kommunal gjeld er
finansiert av KBN

Forsidebilde: KBN finansierer det nye Munchmuseet med grønt lån - et fremtidsbygg midt i Oslo sentrum. Les mer om prosjektet på side 29. Foto: Tove Lauluten / Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Høydepunkter	2	Prossesser	14
Sammendrag	3	Sentrale rapporteringsprinsipper	15
Tilbakemeldinger på KBNs miljøeffektrapportering	4	Refinansiering og prosjektenes alder	17
Forord: Ti år med grønne lån	6	Kartlegging mot EUs taksonomi	18
KBNs strategi	7	Prosjektkategorier	19
Grønne obligasjoner	8	Nøkkeltall for miljøeffekt	21
Grønne lån	9	Grønn prosjektliste	22
Et tilbakeblikk	10	Kundehistorier	29
KBNs arbeid med klimarisiko	11	Taksonomi-tabeller	37
Styring	12	Internrevisors erklæring	43
Grønn ekspertkomité	13		

Ti år med grønne lån

2020 markerte tiårsjubileet for KBNs grønne lån. Som en av landets første utstedere av grønne obligasjoner i finansmarkedet og tilbydere av rabatterte grønne lån til våre kunder, har vi vært sentrale og aktive i utviklingen av det grønne finansmarkedet.

AV JANNICKE TRUMPY GRANQUIST

Administrerende direktør, KBN

Utviklingen innenfor grønn finans det siste tiåret har vært formidabel. Mellom 2010 og 2020 har volumet av utestående grønne obligasjoner vokst fra to til 783 mrd. euro globalt¹. Bærekraft blir en stadig mer integrert del av finansnæringen, og grønn finans er ikke lengre en nisjeaktivitet. ESG og ESG-risiko begynner å få regulatorisk oppmerksomhet. At sentralbanker og finansdepartement verden over har satt klimarisiko på agendaen og ikke minst EUs ambisiøse Green Deal underbygger dette.

KBN har i samme periode opplevd en kraftig vekst i etterspørselen etter våre grønne lån, samtidig som vi hele veien har hevet terskelen for å kvalifisere som «grønt». I 2010 utbetalte KBN 943 mill. kroner i grønne lån, mot 6,3 mrd. kroner i 2020. Ved utgangen av 2020 finansierer vi 267 ambisiøse prosjekter i hele Kommune-Norge, fra innkjøp av el-biler i Vardø, verdens tiende nordligste by, til bygging av signalbygget Munchmuseet midt

i hovedstaden. Over hele landet gjennomfører kommunene grønne investeringer, stiller miljøkrav i anbud og gjør en solid innsats for at Norge skal nå klimamålene.

Innsats for å nå klimamålene til tross, klimaendringene påvirker allerede kommunene. Stadig hyppigere episoder med ekstremvær vil true bygninger, avlinger og strømforsyning, internett og vann. Kommunene må derfor tilpasse seg klimaendringene samtidig som de jobber med å redusere dem. Man må ha to tanker i hodet samtidig. Utfordringene kommer i en tid hvor kommunene har hendene fulle med håndteringen av koronapandemien, økende antall eldre og andre demografiutfordringer, og et stort vedlikeholdsetterlep.

Om vi ser noen år fremover skal kommunene være attraktive i et omstilt samfunn. Dette krever mye av kommunen, økonomisk så vel som faglig. KBN ønsker å bidra til en vellykket omstilling. Ved å tilby rimelig grønn finansiering, bidra til at sektoren kartlegger og håndterer klimarisiko og tilby verktøy for økonomisk bærekraftig utvikling, skal vi være kommunesektorens foretrukne partner.

KBNs strategi

Vi skal tilby attraktive lån til kommunale investeringer over hele landet, fremme bærekraftige lokalsamfunn og bidra i det grønne skiftet.

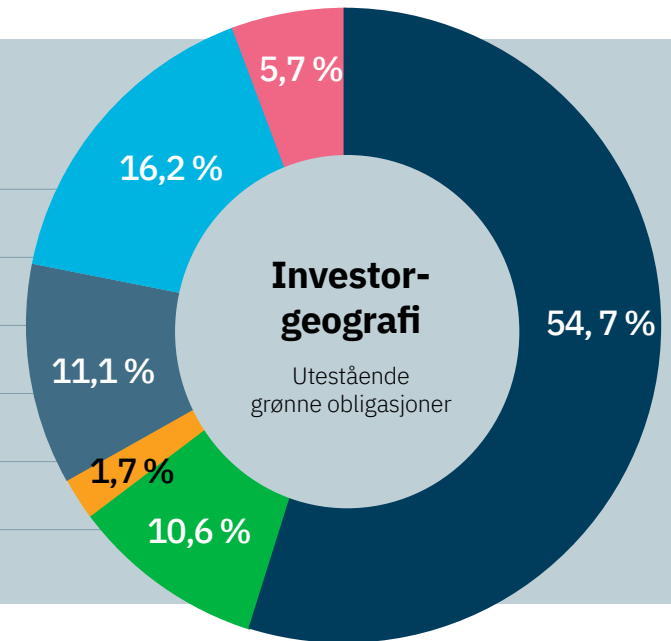
Grønne obligasjoner

KBN er den obligasjonsutstederen i Norge som har lengst fartstid innenfor noterte grønne obligasjoner, og er også blant de mest aktive norske utstederne av slike obligasjoner. Vi har per i dag 15,98 mrd. kroner utestående i grønne obligasjoner, fordelt på fem obligasjoner i fire ulike valutaer.

16 mrd. kroner | GRØNNE OBLIGASJONER

4,0 %
Andel av totale utestående obligasjoner

- Europa
- Australia
- Japan
- Asia
- USA
- Afrika

CICERO
Dark Green

CICERO DARK GREEN SHADING

KBNs rammeverk for grønne obligasjoner fra 2016 ble tildelt beste karakter «mørkegrønn» av det uavhengige klimaforskningssenteret CICERO. Det signaliserer at investeringene som finansieres er i tråd med klimamålene for 2050. Rammeverket skal oppdateres i løpet av 2021.

Utestående grønne obligasjoner

Dato	Beløp	Utløp	Kupong	ISIN
11.02.2015	1 milliard USD ¹	11.02.2025	2,125 %	XS1188118100 US50048MBX74
29.11.2017	750 millioner NOK	29.11.2027	2,200 %	NO0010811276
29.11.2017	600 millioner NOK	29.11.2032	2,000 %	NO0010811284
05.09.2018	450 millioner AUD	05.09.2023	2,700 %	AU3CB0256162
28.08.2019	3 milliarder SEK	28.08.2026	0,125 %	XS2047497289

KBNs første grønne obligasjonsutstedelse, en treårig obligasjon på USD 500 millioner utstedt i 2013, utløp i 2016. Videre utløp en fireårig obligasjon på USD 500 millioner i 2020.

¹ Opprinnelig USD 500 millioner, utvidet med USD 100 mill i 2019. Ytterligere utvidet med USD 400 millioner i 2020.

Grønne lån

Vi tilbyr grønne lån med lavere rente til klima- og miljøvennlige investeringer til kommunal sektor. De grønne lånene er finansiert med grønne obligasjoner.

I 2020 har KBN tilbudt grønne lån i 10 år.

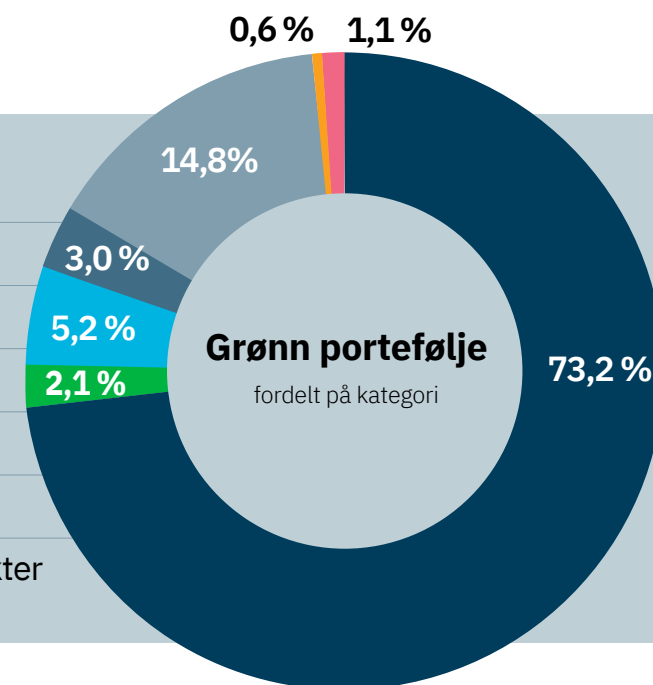
26
mrd. kroner

GRØNNE
LÅN¹

8,2 %

Andel av totale utlån²

- Bygg
- Fornybar energi
- Transport
- Avfall og sirkulærøkonomi
- Vann og avløp
- Klimatilpasning
- Arealbruk og områdeprosjekter

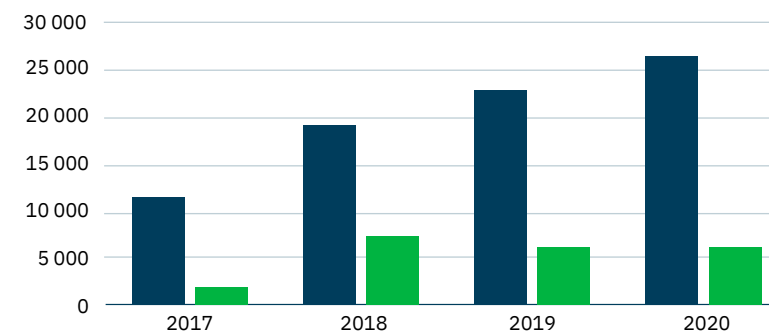

GRØNNE LÅN I KBN

Grønne lån gis til prosjekter som bidrar til reduserte klimagassutslipp, energieffektivisering og/eller klimatilpasning. Hvilke prosjekter som kvalifiserer er definert i KBNS kriteriesett for grønne lån. Grønne lån tilbys på alle låneprodukter med løpetid over tre år. På lange lån med avdrag er renten rabattert med 10 bps.

UTVIKLING GRØNNE LÅN i 1 000 NOK

- Utvikling grønne lån - utestående
- Utvikling grønne lån - utbetalinger

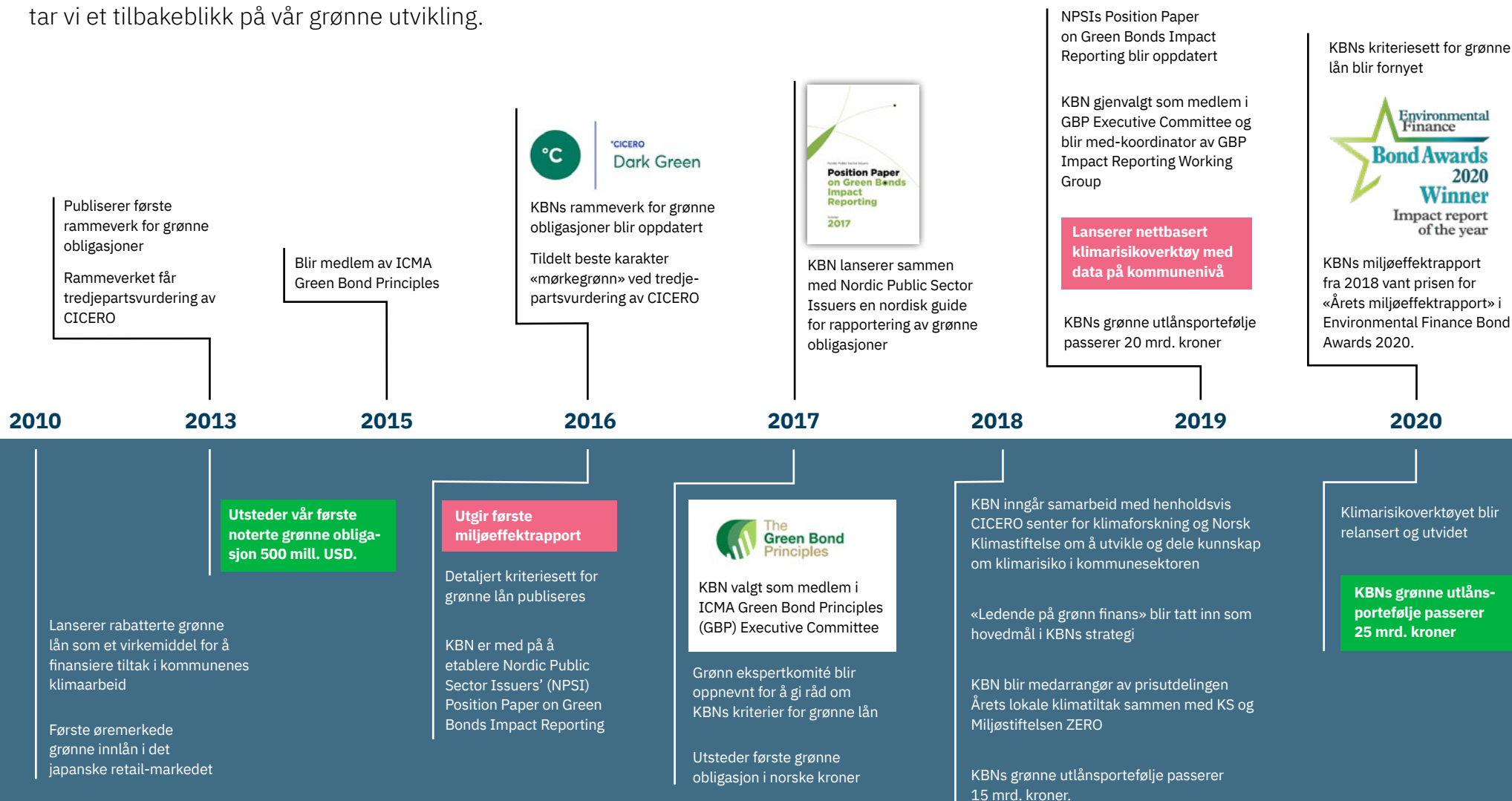

Last ned kriteriesettet på kbn.com

¹ Andelen av totale utlån som kvalifiserer til grønne lån i henhold til KBNS kriteriesett for grønne lån og som kan finansieres med grønne obligasjoner. Banken har i tillegg en utestående mindre beholdning grønne lån som ble gitt før kriteriesettet ble innført og som ikke lenger finansieres med grønne obligasjoner. Samlede utestående grønne lån i KBN pr 31.12.2020 på 28,5 mrd. kroner, tilsvarende 9 pst. av totale utlån.
² Andelen av totale utlån som kvalifiserer til grønne lån i henhold til KBNS kriteriesett for grønne lån og som kan finansieres med grønne obligasjoner. Samlede utestående grønne lån i KBN pr 31.12.2020 tilsvarende 9 pst. av totale utlån.

Et tilbakeblikk

I anledning tiårsjubileet for KBNs grønne låneprogram tar vi et tilbakeblikk på vår grønne utvikling.

KBNs arbeid med klimarisiko

Både klimaendringer og klimapolitikk vil påvirke kommunenes økonomi de neste tiårene. Les om hvordan KBN arbeider med klimarisiko.

KBN står i begrenset grad overfor direkte klimarisiko i egen virksomhet. Det er fastlagt i kommunelovens § 29-1 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs, og følgelig er KBNs risiko for mislighold svært lav. KBN er indirekte eksponert gjennom klimarisiko som kommunesektoren står overfor. Ulike former for klimarisiko vil kunne påvirke kommunens økonomiske situasjon og dermed evne og vilje til å gjøre nye investeringer, samt i ytterste konsekvens å betjene eksisterende forpliktelser.

Kommunal sektor står overfor fysisk risiko, som overvann, flom, skred, havnivåstigning mv. som ødelegger eller skader eiendeler; ansvarsrisiko, altså risikoen for å bli holdt ansvarlig for andres tap som følge av klimaendringene; og overgangsrisiko knyttet til omstillingen til et lavutslippssamfunn, som kan treffe kommunene gjennom endringer i politiske og regulatoriske rammebetingelser, teknologisk utvikling og endret forbrukeratferd.

Regjeringen meldte i februar 2020 inn Norges forsterkede klimamål for 2030, om minst 50 pst. reduksjon i klimagassutslippene

sammenlignet med 1990-nivå. Kommunal sektor vil måtte bidra til oppnåelsen av dette målet. Kommunale investeringer som gjøres i dag kan ha en økonomisk levetid på 40 år og skal følgelig være inn i et samfunn med både et tøffere klima og trolig langt strengere krav til klimagassutslipp og ressursbruk. KBN har med dette som utgangspunkt vært tydelige på at klimarisiko bør bli en viktig del av vurderingsgrunnlaget når kommunale investeringsplaner skal besluttes.

KBN anser arbeidet med kunnskapsdeling om klimarisiko som en del av samfunnsoppdraget og et viktig ledd i det strategiske arbeidet for bærekraftig verdiskaping i kommunesektoren. KBN lanserte derfor i 2019 et klimarisikoverktøy for kommunesektoren. Verktøyet er basert på faglig grunnlag fra CICERO Senter for klimaforskning samt datakilder fra tredjeparter som Norsk Klimaservicesenter, Miljødirektoratet og SSB, og har vært et viktig steg i arbeidet med å sette klimarisiko på dagsorden hos KBNs kunder. Klimarisikoverktøyet ble oppdatert i 2020, med nytt design og funksjonalitet. Ytterligere

funksjonalitet skal legges til i 2021.

CICERO har i tillegg utarbeidet et sett klimascenarier for norske kommuner på oppdrag fra KBN. Settet består av tre scenarier som beskriver både samfunnstrender og fysiske klimaendringer fram mot 2100. En presentasjon av scenariene og betydning for KBN er publisert i årsrapporten for 2020, sammen med TCFD-rapporteringen. KBN har startet på et arbeid med å bearbeide klimarisiko-relaterte datasett på kommunenivå, med mål om å utvikle en modell for å gi kommunene en skår. Dette arbeidet fortsetter i 2021. KBN startet i 2020 opp arbeidet med å utvikle en strategi for bærekraftige og ansvarlige investeringer i likviditetsporteføljen, som skal ferdigstilles i 2021.

Les mer om klimarisiko i
Årsrapport 2020

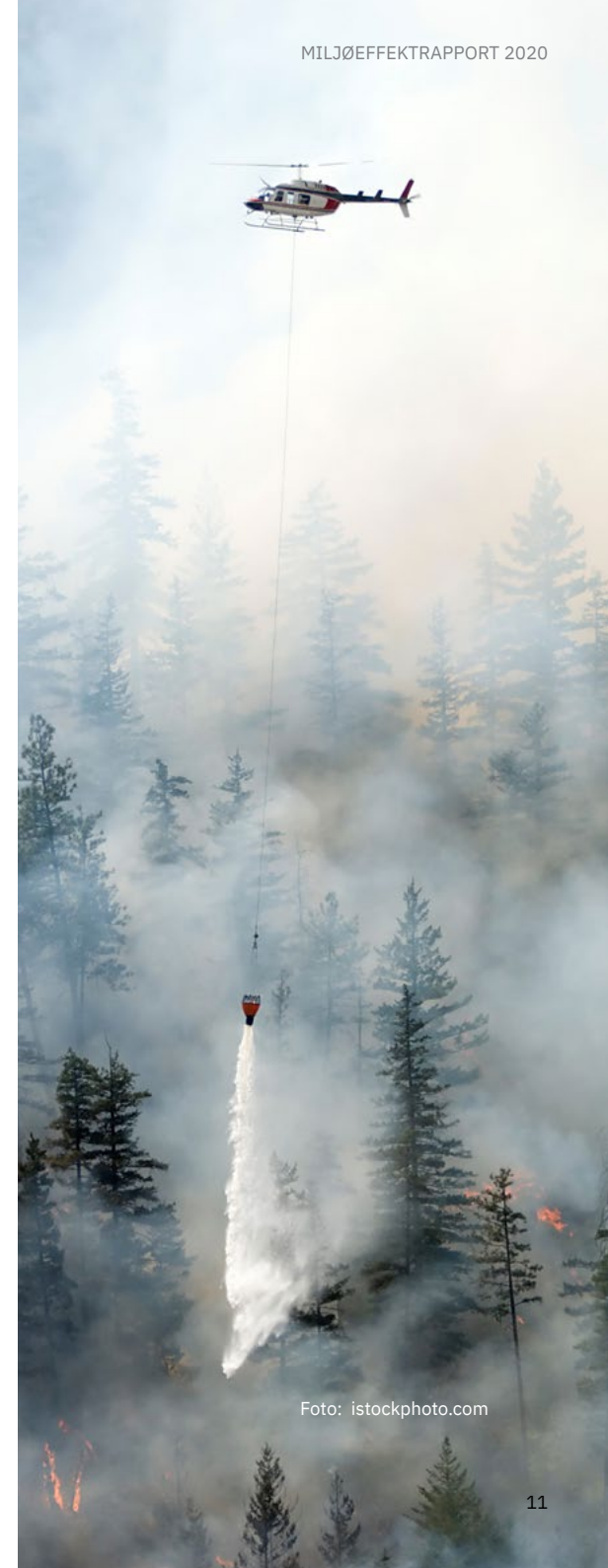

Foto: istockphoto.com

Styring

Rammeverk for grønne obligasjoner (Green Bond Framework)

Rammeverket for grønne obligasjoner er det styrende dokumentet for KBNs grønne obligasjonsprogram. I dette dokumentet defineres det på overordnet nivå hvilke type prosjekter og prosjektkategorier som kan kvalifisere til grønne lån. I tillegg beskrives rutiner og prosesser for innvilgelse, evaluering og rapportering av de grønne lånene som ligger til grunn for de grønne obligasjonene, og hvordan midler forvaltes.

Dette er i tråd med Green Bond Principles.

KBNs gjeldende rammeverk er fra 2016 og fikk karakteren «Dark Green» av CICERO. KBN jobber med å oppdatere rammeverket i 2021.

°CICERO
Dark Green

Kriteriesett for grønne lån

Rammeverket for grønne obligasjoner utfylles av kriteriesettet for grønne lån. I dette kriteriesettet defineres hva som er terskelen for at en gitt type investering skal klassifiseres som grønn og hva slags dokumentasjon kunden må levere for å dokumentere at investeringen oppfyller kriteriene, herunder relevante terskler. I noen kategorier, som for energieffektive nybygg, er det konkrete terskler – energibehovet må være 20 pst. lavere enn kravene i gjeldende byggteknisk forskrift (TEK), og dette må dokumenteres. For andre prosjektkategorier, som klimatilpasning, holder det å dokumentere behovet for tiltaket.

Kriteriesettet revideres årlig i samråd med Grønn ekspertkomité, et eksternt organ bestående av fagpersoner i relevante sektorer. Dette kan du lese mer om på neste side. I tillegg har vi tett dialog og godt samarbeid med kommunalbankene i Sverige, Finland og Danmark, noe som bidrar til en harmonisert nordisk praksis og regeltolkning i alle stadier av låneprosessen – fra søknad til rapportering.

Last ned Kriteriesett for grønt lån
på kbn.com

Oppdatering av rammeverk i 2021

I 2021 oppdaterer vi vårt rammeverk for grønne obligasjoner. Hovedlinjene videreføres, men vi tar noen grep for å sikre at dokumentet er i tråd med markedsutviklingen og øvrige framskritt, teknologiske så vel som regulatoriske. For eksempel vil det nye rammeverket i større grad plassere det grønne låneprogrammet i forhold til KBNs overordnede strategi om å være en bærekraftig samfunnsbygger. Det oppdaterte rammeverket vil tre i kraft i løpet av 2021.

Nytt kriteriesett i tabellformat

Det ble gjort en større oppdatering av KBNs grønne kriteriesett 1. januar 2020. Med nytt kriteriesett i tabellformat blir det enda tydeligere hvilke prosjekter som kvalifiserer til KBNs grønne lån. Revideringen ble gjort i samarbeid med KBNs grønne ekspertkomité.

Grønn ekspertkomité

KBN har samlet viktige aktører fra klima-forskningen, kommunesektoren, miljø-organisasjoner og statens virkemiddelapparat i en komité som gir oss råd om kriterier for grønne lån.

Hensikten er at komiteen skal være rådgivende i den løpende utviklingen av bankens kriteriesett for grønne lån, for å sikre at kriteriene er tidsriktige og relevante. Disse kriteriene skal oppdateres jevnlig med utgangspunkt i teknologisk utvikling og økte forventninger til kommune-

sektorens arbeid med klima og miljø. Komiteen møtes to ganger i året for å diskutere utviklingen og søke å gi råd om endringer i KBNs kriteriesett for grønne lån, basert på faglig innsikt og uavhengige vurderinger.

MEDLEMMER

(per 31.12.2020)

Kjetil Bjørklund
Fagleder klima i KS

Tor Brekke
Ansvarlig energimerkeordningen, bygg i Enova

Elisabeth Kolrud
Miljørådgiver bygg i Asker kommune

Jenny Skagestad
Rådgiver transport og storby i Zero

Sølve Sundbø
Seksjonsleder Grønn vekst, klima og energi i Vestland fylkeskommune

Kirvil Stoltenberg
Seksjon for klimatilpasning og lokale klimatiltak i Miljødirektoratet

Kia Kriens Haavi
Fagansvarlig grønne utlån i KBN (komiteens sekretær)

Lars Strøm Prestvik
Utlånsdirektør i KBN

Tor Ole Steinsland,
Kommunikasjonsdirektør i KBN

Prosesser

ROLLER

KBN har fire klimarådgivere. Rådgiverne kan både ha rollen som klimarådgiver og klimakontroller, men for hver enkelt søknadsbehandling er det tydelig definert hvilken rolle den enkelte har. Det etterstrebes at disse vurderingene gjøres uavhengig av hverandre, men i enkelte tilfeller vil det være et behov for å drøfte faglige problemstillinger for å vurdere om søknadene tilfredsstill kriteriesettet. Dette er særlig aktuelt for prosjekter som er nye, innovative og/eller ukjente i markedet, eller i tilfeller hvor man ikke har tydelig definerte terskler men heller baserer seg på en helhetsvurdering.

Utvelgelse av prosjekter

1 | Kunde sender inn søknad

Kunden sender søknadsskjema og dokumentasjon til KBN.

2 | Søknaden vurderes av KBN

Kundens kontaktperson i KBN gjør en første vurdering av hvorvidt prosjektet er i tråd med KBNs kriteriesett for grønne lån.

Deretter gjør en intern klimarådgiver en faglig vurdering av prosjektet hvor effekt, dokumentasjon og eventuell usikkerhet beskrives i en skriftlig innstilling.

Dersom prosjektet vurderes som kvalifisert, blir innstillingen videresendt til en klimakontroller for kvalitetssikring. Om klimakontrolleren også vurderer innstillingen som faglig fundert og etterprøvbart er søknaden godkjent.

Registrering og kontroll av miljøeffekt

3 | Klimarådgiver registrerer informasjonen

Nye prosjekter registreres i en egen database for miljøeffektrapportering (effektbasen). Effektbasen oppdateres minimum hvert kvartal.

4 | Kvalitetskontroll av data

Rapportert miljøeffekt av nye prosjekter skal kontrolleres kvartalsvis av en klimarådgiver. I denne kontrollen sjekkes det at dataene vi har registrert stemmer med informasjonen som er sendt inn av kunden.

Miljøeffektrapportering

5 | Grønn prosjektliste

Grønn prosjektliste er en digital oversikt over prosjektene som er finansiert med grønne lån. Oversikten viser utestående lånebeløp samt unngåtte og reduserte klimagassutslipp. Prosjektlisten oppdateres jevnlig.

6 | Årlig miljøeffektrapport

Miljøeffektrapporten presenterer prosjektene i grønn prosjektportefølje og publiseres samtidig som årsrapporten. Miljøeffektdataen kvalitetssikres før publisering. Rapporten godkjennes av Direktør for kapitalmarkeder i KBN.

Last ned Kriteriesett for grønt lån på kbn.com

Få fullstendig oversikt over de grønne prosjektene på kbn.com.

Sentrale rapporteringsprinsipper

KBN legger GBPs Handbook – Harmonized Framework og Nordic Public Sector Issuers' Position Paper on Green Bonds Impact Reporting til grunn for rapporteringen av miljøeffekt.

SAMARBEID

KBN publiserte vår første miljøeffektrapport i 2016. Siden den gangen har vi tatt en aktiv rolle i å utvikle standardsetting og beste praksis innenfor miljøeffektrapportering for grønne obligasjoner. Vi var med på å etablere Nordic Public Sector Issuers-gruppen i 2016, og vi leder fremdeles den tekniske arbeidsgruppen i denne sammenslutningen. Siden 2019 har vi også vært med-koordinator av GBP Impact Reporting Working Group, som står bak Handbook - Harmonized Framework.

- Rapporteringen inkluderer informasjon på prosjektnivå, kategorinivå og porteføljnivå.
- Rapportert miljøeffekt skal stå i forhold til den andelen av et prosjekt vi har finansiert. Har vi for eksempel bidratt med halvparten av finansieringen til et prosjekt, rapporterer vi halvparten av prosjektets miljøeffekt.
- Alle investeringer vi finansierer med grønne obligasjoner går inn i en samlet grønn portefølje. Tabellen på side 3 viser hvor stor andel av denne porteføljen den enkelte grønne obligasjonen har finansiert.
- Vi rapporterer estimert effekt (ex ante), men kan i fremtiden komme til å rapportere oppnådd effekt (ex post).
- Rapporteringen er avgrenset til utslipp og utslippsreduksjoner i Scope 1 og Scope 2, altså direkte utslipp og indirekte utslipp fra energiproduksjon, slik dette er definert i Greenhouse Gas Protocol.
- Elektrisitet regnes om til klimagassutslipp ved bruk av en utslippsfaktor for det kontinentale EU pluss Norge. Denne faktoren er valgt på bakgrunn av et ønske om å ha en felles faktor for alle de nordiske landene, som har et kraftnett som er tett sammenkoblet med resten av Europa. Denne er på nåværende tidspunkt 315 gram CO₂e per kilowattime, i tråd med posisjonsnotatet.
- Vi rapporterer hvilke av FNs bærekraftsmål og EUs seks miljømål de ulike prosjektkategoriene bidrar til å oppfylle.
- Fra 2020 rapporterer vi også hvordan vi vurderer at prosjektene som inngår i grønn prosjektportefølje samsvarer med EUs taksonomi for bærekraftige økonomiske aktiviteter.

Beregningstilnæringer

Kategori	Kvantifiserbare, direkte resultat	Klimagassutslipp, redusert/unngått	Konverteringsfaktor	Referanse
Bygg	kWh unngått, kWh produsert per år, estimat	Unngått	1 kWh = 0,315 kg CO2e	Referansebygg iht. gjeldende forskriftskrav (TEK17 p.t.) Energibehov før renovering
Fornybar energi	kWh produsert per år, estimat	Unngått	1 kWh = 0,315 kg CO2e	n/a
Transport	CO2e redusert, CO2e unngått per år, estimat	Redusert Unngått	Elbil: 0,2 kWh/km Alternativ: ny dieselbil, 0,126 kg CO2e/km (DFØs effektkalkulator)	Alternativt, konvensjonelt framkomstmiddel (for eksempel ny dieselbil i stedet for elbil)
Avfall og sirkulærøkonomi	Økning i kapasitet, tonn	Unngått	n/a	Situasjon før utbedring
Vann og avløp	Økning i kapasitet, personekvivalenter	n/a	n/a	Situasjon før utbedring
Arealbruk og områdeprosjekter	Areal inkludert	n/a	n/a	Situasjon før utbedring
Klimatilpasning	n/a	n/a	n/a	Situasjon før utbedring

Kvalitetskontroll av miljøeffekt 2020

Det er i 2020 blitt gjort en kvartalsvis kvalitetskontroll av miljøeffekten til nye prosjekter med grønne lån. Kvalitetskontrollen har blitt gjort av fagansvarlig for grønne lån.

Det har blitt kontrollert at innrapportert informasjon om prosjektet stemmer overens med informasjonen som kunden har sendt inn. Det har gjennom året blitt avdekket noen mindre feil, slik som feil

verdi for oppvarmet areal, men dette har blitt korrigert og kontrollert på nytt. Vi mener derfor det ikke foreligger større usikkerhetsmomenter ved bruk av data, utover den generelle anbefalingen om å tolke rapporteringen med forsiktighet.

Vi beregner kun kvantifiserbar miljøeffekt

Mange prosjekter vil ha en positiv miljøeffekt uten at vi oppgir håndfaste miljøeffektdata. Det kan skyldes at effekten ikke lett lar seg måle, og/eller at sammenlikningsgrunnlaget er mangelfullt. En naturlig konsekvens av dette er at den totale effekten vi rapporterer trolig er noe lavere enn den reelle.

STYRENDE DOKUMENTER

Følgende dokumenter er retningsgivende i KBNs miljøeffektrapportering:

- Nordic Public Sector Issuers Position Paper on Green Bond Impact Reporting
- The ICMA Handbook on Green Bond Impact Reporting
- Report on EU Green Bond Standard av EU Technical Expert Group on Sustainable Finance

Refinansiering og prosjektenes alder

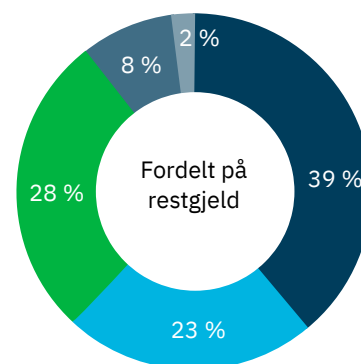
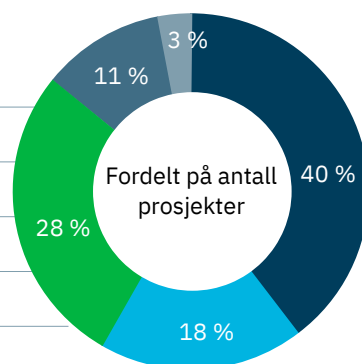
Det finnes en rekke definisjoner på refinansiering. Tabellen viser hvordan porteføljen vår står seg mot noen av disse definisjonene. Kakediagrammene viser fordelingen av prosjektenes fysiske alder.

Som hovedregel finansierer KBNs grønne lån nye prosjekter, og det gis i utgangspunktet ikke grønt lån til prosjekter som er ferdigstilt mer enn 12 måneder før søknadsdato. Når eksisterende grønne lån utløper kan disse refinansieres innenfor prosjektenes økonomiske levetid, men prosjektene vil da vurderes på nytt etter gjeldende kriteriesett.

PROSJEKTER ETTER FERDIGSTILLING

- I 2020 eller fremtidig dato
- 2019
- 2017-2018
- 2016-2014
- 2013 eller tidligere

Kilde	Definisjon	KBNs andel
EU Green Bond Standard	Prosjekter tildelt grønt lån før obligasjonsutstedelse	100 %
	Prosjekter tildelt grønt lån etter obligasjonsutstedelse ¹	0 %
Nordic Position Paper	Andel av totale utestående lån innvilget i løpet av rapporteringsåret	26 %
	Andel av totale utestående lån innvilget før rapporteringsåret	74 %

¹ I henhold til KBNs rammeverk for grønne obligasjoner utstedes obligasjoner som hovedregel etter at en viss økning i porteføljen av grønne lån er opparbeidet, slik at investorene kan være sikre på at midlene fra grønne obligasjoner til enhver tid er utbetalt til grønne prosjekter.

Kartlegging mot EUs taksonomi

KBN har for første gang gjort en screening av alle prosjektene i den eksisterende grønne porteføljen opp mot de tekniske screeningkriteriene (TSC) i EUs taksonomi for bærekraftige økonomiske aktiviteter.

EUs taksonomi over bærekraftige økonomiske aktiviteter er en del av EUs handlingsplan for bærekraftig finans, en tiltakspakke som er og har vært en prioritet for EU-kommisjonen de siste årene. Formålet med taksonomien er å definere hva som skal regnes som bærekraftige økonomiske aktiviteter og, i neste rekke, investeringer. Ambisjonen er å vri kapitalstrømmer i retning av bærekraftige aktiviteter, bort fra mindre bærekraftige. Dette klassifiseringssystemet er også et viktig underlag i andre deler av tiltakspakken for bærekraftig finans, særlig EUs foreslåtte standard for grønne obligasjoner.

For at en aktivitet skal regnes som bærekraftig må den bidra vesentlig til oppnåelsen av ett av EUs seks miljømål og samtidig ikke påvirke noen av de fem andre miljømålene negativt. Taksonomien fastsetter både tekniske screeningkriterier (TSC, technical screening criteria) som definerer terskelen for «vesentlig bidrag» til et miljømål, og såkalte DNSH («do no significant harm»)-kriterier som skal forsikre om at aktiviteten ikke har negativ innvirkning på et av de andre miljømålene. I tillegg skal det legges opp til mer overordnede aktsomhets-

vurderinger knyttet til menneskerettigheter og ansvarlig næringsliv.

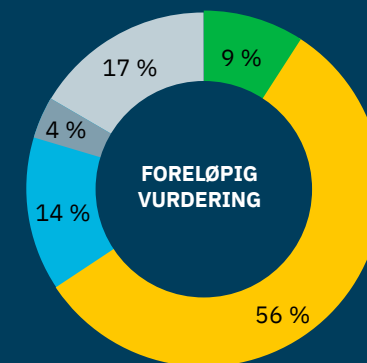
KBN har gjort en vurdering av hvert av de 83 tildelingskriteriene for grønne lån opp mot de tekniske screeningkriteriene (TSC) i taksonomien, slik at vi i neste omgang har kunnet vurdere hvor stor andel av porteføljen vår som består av prosjekter som er helt eller delvis i tråd med kriteriene i taksonomien. Gjennomgangen er gjort i beste mening og ut ifra tilgjengelig informasjon. Resultatet av denne gjennomgangen ser du i tabellen bakerst i rapporten, og den fullstendige sammenligningen mellom KBNs kriterier for grønne lån og de tekniske kriteriene i taksonomien kan lastes ned som en egen Excel-fil.

Kartleggingen viser at KBNs kriterier for grønne lån i ganske stor grad samsvarer med kriteriene i taksonomien, men at KBN i noen tilfeller legger andre referansepunkt til grunn. Dette springer ofte ut ifra nasjonale forhold. Taksonomien viser i mange tilfeller til eksisterende EU-regelverk innen de respektive fagområdene. At Norge er EØS- og ikke EU-land kompliserer dermed kartleggingen, da det er et etterslep i innføringen av flere relevante rettsakter. I tillegg

finansierer KBNs grønne obligasjoner en rekke aktiviteter som ennå ikke omfattes av taksonomien, men som kan tenkes å bli lagt til på et senere tidspunkt. Dette gjelder 24 av KBNs kriterier.

Merk at taksonomien ennå ikke er vedtatt i endelig form, og at gjennomgangen er gjort basert på de tekniske kriteriene i taksonomi-utkastet fra november 2020. Kartleggingen bør derfor ses på som foreløpig da mye ennå kan endre seg.

I løpet av 2020 har gruppen av nordiske offentlige utstedere som står bak "Position Paper on Green Bonds Impact Reporting" også samarbeidet om å analysere den foreslåtte EU-standard for grønne obligasjoner og EUs taksonomi. Analysen på de følgende sidene er imidlertid utført av KBN på egenhånd.

Se kategorivis evaluering av samsvar med taksonomien fra side 37.

Prosjektkategorier

Oversikt over prosjektkategorier som kan finansieres med KBNs grønne lån. For oversikt over fullstendige kriterier for hver kategori, se KBNs kriteriesett for grønne lån.

Bygg

Klimasmarte og/eller energieffektive bygg som er tilpasset fremtidige klimaendringer.

Under-kategorier	1.1 Tiltak i eksisterende bygningsmasse 1.2 Nybygg 1.3 Annet
-------------------------	--

FNs bærekraftsmål og delmål 7.3 og 12.2

EUs miljømål 1 og 2

Fornybar energi

Tilrettelegging for bruk av fornybare energikilder.

Under-kategorier	2.1 Produksjon av fornybar energi 2.2 Energilagring 2.3 Infrastruktur for energi 2.4 Annet
-------------------------	---

FNs bærekraftsmål og delmål 7.2

EUs miljømål 1

Transport

Transportløsninger med minimale eller null utslipp.

Under-kategorier	3.1 Sykkel og gange 3.2 Transport på land 3.3 Sjøgående transport 3.4 Anleggsmaskiner 3.5 Infrastruktur 3.6 Annet
-------------------------	--

FNs bærekraftsmål og delmål 9.1, 9.4, 11.2 og 11.6

EUs miljømål 1 og 5

Avfall og sirkulærøkonomi

Tiltak som bidrar til avfallsreduksjon, økt ombruk, materialgjenvinning eller bedre energiutnyttelse.

Under-kategorier	4.1 Avfallsforebygging og ombruk 4.2 Innsamling, håndtering og behandling av avfall 4.3 Annet
-------------------------	---

FNs bærekraftsmål og delmål 11.6, 12.4 og 12.5

EUs miljømål 1, 4 og 5

FNs bærekraftsmål

EUs miljømål

1. Begrense klimaendringene
2. Klimatilpasning
3. Bærekraftig bruk og beskyttelse av marine ressurser
4. Omstilling til sirkulærøkonomi, avfallsforebygging og materialgjenvinning
5. Forebygging og kontroll av forurensning
6. Beskyttelse av sunne økosystemer

Vann og avløp

Grønne lån kan gis til vann- og avløpsinvesteringer som enten har som primært formål å redusere klimagassutslipp eller energiforbruk, eller som svarer på et konkret klimatilpasningsbehov.

Under-kategorier	5.1 Gebyrfinansiert overvannshåndtering 5.2 Mindre tiltak for energiproduksjon 5.3 Klimavennlige anlegg 5.4 Klimavennlige anleggsprosjekter 5.5 Annet
FNs bærekraftsmål og delmål	6.1, 6.3, 6.4 og 14.1
EUs miljømål	1, 2, 3 og 5

Arealbruk og områdeprosjekter

Det gis grønt lån til investeringer i områdeutvikling hvor natur, miljø og klima vektlegges, samt i forurensningstiltak.

Under-kategorier	6.1 Tiltak mot forurensning 6.2 Områdeutvikling og arealbruk 6.3 Annet
FNs bærekraftsmål og delmål	11.3, 11.7, 14.2 og 15.1
EUs miljømål	1, 2 og 6

Klimatilpasning

Det gis grønne lån til egne tiltak for klimatilpasning, som bidrar til å gjøre lokalsamfunnet bedre rustet til å tåle dagens og fremtidens klimaendringer og reduserer fysisk klimarisiko.

Under-kategorier	7.1 Overvannshåndtering 7.2 Klimatilpasning 7.3 Beredskap 7.4 Annet
FNs bærekraftsmål og delmål	3.d, 11.5 og 13.1
EUs miljømål	2

Nøkkeltall for miljøeffekt

Denne siden oppsummerer den årlige miljøeffekten av alle prosjektene i KBNs grønne prosjektportefølje - både nye i år og fra tidligere år. Rapportering på prosjektnivå for alle prosjekter i porteføljen kan lastes ned som Excel-fil fra KBNs nettsider. Tabellene på de neste sidene gir en oversikt over prosjektene som er nye i 2020.

INFO

Informasjonen i denne rapporten er innhentet fra kundene. Dataene er gjennomgått av KBN, men er ikke etterprøvd av oss eller tredjepart. Beregningene av miljøeffekt er gjort av oss. Vi gjør vårt beste for å kvalitetssikre opplysningene i denne rapporten. Vi ber likevel investorer og andre interessenter om tolke rapporteringen med forsiktighet, da det er mye usikkerhet forbundet med denne typen beregninger.

Per i dag rapporterer vi ikke klimarisiko på prosjektnivå, men vi retter stadig mer oppmerksomhet mot temaet. Les om KBNs tilnærming til klimarisiko på side 11.

Kategori	Antall prosjekter totalt	Antall nye prosjekter i 2020	Utestående grønne lån (i 1000 NOK)	Energi produsert (MWh/årlig)	Tilsvarende utslippsreduksjon (tonn CO2e/år)	Prosjektspesifikke indikatorer
 Bygg	125	19	19 125 937	6 393	13 355	Estimert energibesparelse (MWh/år): 36 006
 Fornybar energi	5	1	521 568	110 214	34 718	Estimert installert effekt (MWh): 4 186
 Transport	38	11	1 460 057	n/a	1 764	Antall elbiler: 144
 Avfall og sirkulærøkonomi	32	2	799 512	147	220	Kapasitetsøkning (tonn): 131 593
 Vann og avløp	52	11	3 874 045	n/a	n/a	Kapasitetsøkning (personekvivalenter): 457 741
 Arealbruk og områdeprosjekter	5	1	186 100	n/a	n/a	Areal prosjektene omfatter (m²): 426 300
 Klimatilpasning	10	3	145 004	n/a	n/a	-
Totalt	267	48	26 112 224	116 774	50 051	

Få fullstendig oversikt over de grønne prosjektene i Miljøeffektdata 2020 (Excel) eller Grønn prosjektliste som ligger på kbn.com.

Vi rapporterer årlig miljøeffekt i block-chain-databasen Green Asset Wallet.

NYE PROSJEKTER I 2020
Bygg

 ANTALL NYE
 PROSJEKTER I
 2020: **19**

 ANTALL
 PROSJEKTER
 TOTALT: **125**

 Last ned rapportering på prosjektnivå
 for tidligere prosjekter i regnearket
 Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Totalt oppvarmet areal (m ²)	Miljøeffekt: KBNs andel		
										Energi produsert (KWh/år)	Unngått energibruk (KWh/år)	Tilsvarende utslippsreduksjon (tonn CO ₂ e/år)
Trondheim kommune	Huseby barne- og ungdomsskole	2019-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Skolen, som skal huse ca. 1150 elever, er bygd med slitesterke og klimavennlige materialer. Estimerte klimagassutslipp er 60-70 pst. lavere sammenlignet med referansebygg. Prosjektet inkluderer også fordrøyningsbasseng, regnbed og solcelleanlegg.	500 000	500 000	585 000	85 %	13 737	88 625	439 114	166
Stjørdal kommune	Ny Hegra barneskole	2019-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov og 1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Skole for 231 elever som er bygget med krysslaminert tre og lavkarbonbetong (klasse B). Byggets energibehov er 27 pst. lavere enn forskriftskravet i TEK17. I tillegg produseres det energi fra byggets solcelleanlegg.	142 100	140 324	150 600	93 %	4 500	66 930	126 208	61
Evenes kommune	Nye Evenes skole	2019-2021	1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Det benyttes i hovedsak massivtrelementer og limtrebjelker/-søyler i den bærende konstruksjonen. Massivtreet er fra tømmer som er FCS-sertifisert. I tillegg skal det installeres jordvarmeanlegg og energibrønner.	124 310	124 310	279 679	44 %	4 632	n/a	13 922	4
Surnadal kommune	Surnadal barne- og ungdomsskole	2020-2021	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov og 1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Skolen bygges med utstrakt bruk av massivtre og dimensjoneres for å være energieffektivt. Energiforbruket er ca. 23 pst. lavere enn forskriftskravet. I tillegg er det energiproduksjon fra byggets solcelleanlegg.	75 500	75 500	215 000	35 %	4 022	9 130	35 027	14
Nordre Follo kommune	Bregnefaret omsorgsboliger	2019-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Bygg som oppføres i trebindingsverk og lavkarbonbetong klasse B, og etter passivhusstandard. Byggeplassen skal være fossilfri, og bygget oppvarmes med bergvarme.	46 875	46 289	68 750	67 %	1 013	n/a	34 716	11
Nordre Follo kommune	Mork institusjon	2019-2020	1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Tilbygg og fellesarealer til eksisterende omsorgsboliger. Tilbygget oppføres i massivtre og med passivhusstandard.	21 250	20 984	37 500	56 %	314	n/a	2 882	1
Frøya kommune	Frøya Helse- og omsorgssenter	2020-2021	1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Det bygges bofellesskap og helsehus, der bofellesskapsbygget konstrueres i rent massivtre. I byggingen benyttes det lavkarbonbetong og resirkulert stål. I tillegg etterstrebes det å bygge et nullenergibygg.	296 500	120 000	390 000	31 %	7 513	144 615	131 766	87

Bygg forts.

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Totalt oppvarmet areal (m ²)	Miljøeffekt: KBNs andel		
										Energi produsert (kWh/år)	Unngått energibruk (kWh/år)	Tilsvarende utslippsreduksjon (tonn CO ₂ e/år)
Oslo kommune	Nytt Munch-museum	2016-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Det nye museet er et ambisiøst prosjekt og er en del av Oslo kommunes byutviklingsprosjekt i Bjørvika. Museet prosjekteres etter FutureBuilt-kriteriet om minst 50 pst. reduksjon av klimagassutslipp sammenlignet med dagens standard.	2 000 000	2 000 000	2 590 000	77 %	22 081	n/a	988 956	312
Bergen kommune	Sandsli bo- og aktivitetssenter	2017-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Senter med 120 sykehjemsplasser og 30 omsorgsleiligheter. Bygget føres opp etter passivhusstandard og oppvarming av bygget vil være basert på fjernvarme.	350 000	350 000	788 100	44 %	17 600	n/a	329 846	104
Narvik kommune	Nye Narvik ungdomskole og idrettshall	2019-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Skolen er dimensjonert for 600 elever og er bygget for å være energieffektiv. Hovedbygget er oppført som passivhus, og hele bygningsmassen har i snitt 22,5 prosent lavere energibehov enn forskriftskravet.	135 000	135 000	485 600	28 %	11 693	n/a	93 133	29
Bergen kommune	Holen skole	2019-2021	1.1.3 Rehabilitering av eksisterende bygningsmasse kombinert med nytt tilbygg	Holen er en kombinertskole som består av et barne- og ungdomstrinn dimensjonert for 650 elever. Skolen leveres som nesten-nullenergibygg (nNEB), sertifiseres som BREEAM-Nor Excellent og gjennomføres som fossilfri byggeplass.	250 000	250 000	608 000	41 %	9 433	193 873	182 687	119
Færder kommune	Labakken skole og flerbrukshall	2018-2020	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Treparallel barneskole med tydelige energi- og miljømål. Det benyttes blant annet solceller på tak og bygget blir klassifisert som plusshus. Byggeplassen skal i tillegg være fossilfri.	200 000	200 000	359 347	56 %	9 366	n/a	215 715	68
Bærum kommune	Rud svømmehall ¹	2019-2021	1.3 Annet	Med ambisjon om BREEM Very Good-sertifisering (med opsjon på Excellent), kan dette bli Norges første BREEAM-sertifiserte svømmehall. Dette er et ambisiøst prosjekt med en rekke gode tiltak som energiproduksjon i bygget, gjenvinning av vann og krav om fossilfri byggeplass.	240 000	240 000	461 000	52 %	7 112	n/a	95 156	30
Hå kommune	Skjeraberget avlastningsbolig	2020-2021	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	Energieffektiv avlastningsbolig med rom for seks barn og ungdom og en treningsleilighet.	10 000	10 000	37 500	27 %	728	n/a	8 367	3
Verdal kommune	Nye Vinne og Ness skole	2020-2021	1.2.5 Bygg med lokal energiproduksjon	Her er det ambisjoner om FutureBuilt Nullenergibygg som tilfredsstiller krav til maksimalt levert energibruk på ca 35 kWh/m ² per år. Det skal i tillegg innstalleres solceller på bygget og geobrønner.	130 000	130 000	207 000	63 %	5 628	n/a	91 190	48

Bygg forts.

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Totalt oppvarmet areal (m ²)	Miljøeffekt: KBNs andel		
										Energi produsert (kWh/år)	Unngått energibruk (kWh/år)	Tilsvarende utslippsreduksjon (tonn CO ₂ e/år)
Solund kommune	Solund ungdomsskole og bibliotek	2021-2022	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov og 1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Moderne og funksjonelt bygg som er energieffektivt og oppført i massivtre. Biblioteket vil få en sentral rolle i bygget og vil fungere som både skolebibliotek og folkebibliotek.	50 513	29 413	68 750	43 %	1 492	n/a	19 213	6
Renovasjons-selskapet Glør AS	Nytt servicebygg	2020-2021	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov og 1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Servicebygget er oppført i massivtre og bygges for være svært energieffektivt. Beregninger viser en total reduksjon i utslipp på 45 prosent sammenlignet med referansebygg.	45 000	25 000	68 750	36 %	1 665	n/a	214 228	4
Drammen kommune	Nye Brandengen skole	2020-2021	1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	Skolen for 550 elever oppføres i massivtre som bygges inn i tegl, slik at skolen passer inn i omkringliggende teglsteinsbebyggelse.	50 000	50 000	258 000	19 %	2 627	n/a	611	n/a
Volda Campus Arena AS	Energibrønner og varmepumper til Volda Campus	2019-2020	1.1.5 Fornybar energi i bygg	Energiproduksjonen er basert på lokale fornybare energikilder og skal varme opp Volda Campus.	5 000	5 000	5 000	100 %	n/a	455 056	n/a	143

¹ For svømmebassenger er det ikke en egnet kategori og tilhørende energiramme i byggeteknisk forskrift (TEK), og dermed rapporterer vi kun miljøeffekten for tilbygg, samt eventuell energiproduksjon. En naturlig konsekvens av dette er at den totale effekten vi rapporterer trolig er noe lavere enn den reelle.

NYE PROSJEKTER I 2020

Fornybar energi

ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020:

1

ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT:

5

Last ned rapportering på prosjektnivå for tidligere prosjekter i regnearket Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Miljøeffekt: KBNs andel		
									Installert kapasitet (kW)	Energi produsert (kWh/år)	Tilsvarende utslippsreduksjon (tonn CO ₂ e/år)
Sandnessjøen Fjernvarmeanlegg AS	Installasjon av varmepumper	2020	2.3.2 Fjernvarme/-kjøling	De nye varmepumpene er mer energieffektive og det forventes opp mot 100 pst. fornybar energileveranse.	5 000	4 875	6 250	78 %	n/a	5 850 000	1 843

NYE PROSJEKTER I 2020 Transport

ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020: **11**

ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT: **38**

Last ned rapportering på prosjektnivå
for tidligere prosjekter i regnearket
Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Miljøeffekt: KBNs andel
									Estimert utslippsreduksjon (tonn CO ₂ e/år)
Karmsund Havn IKS	Etablering av fire landstrøm-containerere	2018-2019	3.5.5 Landstrøm og ladestrøm	Etablering av fire landstrømcontainerere på tre ulike lokalisasjoner: HSO Killingøy, HCP Garpeskjær og Bøvågen, Karmøy. Investeringen bidrar til at det kan tilbys landstrøm til en rekke skip.	2 299	2 242	11 399	20 %	n/a
Karmsund Havn IKS	Innkjøp av elektrisk varebil til havnevakta	2020	3.2.1 Utslippsfrie kjøretøy	Havnevakta har kontor på Husøy i Karmøy, men betjener hele Haugesundsregionen og de seks eierkommunene Haugesund, Karmøy, Sveio, Bokn, Tysvær og Bømlo. Estimert utslippseffekt er en besparelse 5 662 kg CO ₂ per år.	300	292	341	86 %	5
Karmsund Havn IKS	Automatisert hovedgate på Husøy	2019-2020	3.6 Annet	Automatisk hovedgate er et ledd i effektiviseringen av henting/levering av gods på Husøy-terminalen. Tidsbesparelsen for kjøretøy vil være ca. 50 pst., og miljøgevinsten ved redusert tomgangskjøring er vesentlig.	1 760	1 716	17 500	10 %	7
Karmsund Havn IKS	Innkjøp av elektrisk truck	2020	3.5.6 Annen havneinfrastruktur	Den elektriske trucken erstatter dieseltruck og estimert årlig reduksjon i klimagasser er 12 720 kg CO ₂ .	730	712	730	97 %	12
Karmsund Havn IKS	Etablering av landstrøm på opplagsplass på Fosen	2020	3.5.5 Landstrøm og ladestrøm	Etablering av landstrøm på opplagsplass på Fosen. Det planlegges for et anlegg på 2MW.	4 800	4 680	17 500	27 %	1 182
Karmsund Havn IKS	Felles miljørapporteringssystem for cruiseskip	2019-2020	3.6 Annet	Samarbeidsprosjekt med 14 havner om å få på plass et felles miljørapporteringssystem for cruiseskip. EPI (Environmental Port Index) kvantifiserer og rapporterer skipenes miljøpåvirkning ved opphold i havna.	182	177	7 000	3 %	n/a
Karmsund Havn IKS	LED-lys på Husøy	2019-2019	3.6 Annet	Det er en rekke fordeler ved å velge LED, blant annet at det bruker 80 pst. mindre energi enn de gamle glødepærene. Tiltaket er en del av et større plan om å gjøre havna mer miljøvennlig.	7 500	7 312	7 500	97 %	n/a
Karmsund Havn IKS	LED-lys på Killingøy	2019-2019	3.6 Annet	Det er en rekke fordeler ved å velge LED, blant annet at det bruker 80 pst. mindre energi enn de gamle glødepærene. Tiltaket er en del av et større plan om å gjøre havna mer miljøvennlig.	2 834	2 764	3 285	84 %	n/a
Gildeskål kommune	Ladestasjoner til elbiler	2020	3.2.1 Lette eller tunge kjøretøy	Etablering av 12 nye ladepunkter for elbiler. Fire punkter utenfor Gildeskål kommunehus og åtte punkter utenfor Gildeskål bo- og servicesenter.	1 000	975	1 250	78 %	n/a
Asker kommune	FutureBike - sykkelstrategi	2020-2023	3.1.2 Tilrettelegging for gående og syklende	En rekke tiltak for å tilrettelegge økt bruk av sykkel i kommunen. Dette omfatter alt fra infrastruktur til utlån av elsykler. Investeringen er en del av prosjektet "FutureBike", som er en felles politisk viljeerklæring mellom kommuner i nærrområdet.	9 000	9 000	70 000	13 %	n/a
Vardø kommune	Innkjøp av sju elbiler	2020-2021	3.2.1 Lette eller tunge kjøretøy	Bilene erstatter biler som går på diesel/bensin. Estimert kjørelenge per år per bil er 2000 kilometer.	1 200	1 200	2 500	48 %	n/a

NYE PROSJEKTER I 2020

Avfall og sirkulærøkonomi

 ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020:

2

 ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT:

32

 Last ned rapportering på prosjektnivå
for tidligere prosjekter i regnearket
Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Miljøeffekt: KBNs andel	
									Total kapasitet (tonn/år)	Økning kapasitet (tonn/år)
Longyearbyen Lokalstyre	Ny miljøstasjon	2019-2021	4.2.1 Tiltak for å øke sorteringsgrad	Miljøstasjonen skal ta imot alt avfall fra Longyearbyen og behandle dette for transport til fastlandet for videre håndtering. Det blir i tillegg et eget område for ombruksartikler. Stasjonen bidrar til økt sorterings- og gjenvinningsgrad.	66 523	66 144	155 000	43 %	n/a	n/a
Østfold Avfallssortering IKS	Nytt ettersorteringsanlegg	2022-2023	4.2.3 Nytt anlegg for sortering av avfall	Det skal etableres et ettersorteringsanlegg for husholdningsavfall fra mer enn 310 000 innbyggere. Anlegget skal bidra til å øke materialgjenvinningsgraden fra dagens ca. 30 prosent til over 50 prosent.	362 101	3 599	362 101	1 %	646	646

NYE PROSJEKTER I 2020

Vann og avløp

 ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020:

11

 ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT:

52

 Last ned rapportering på prosjektnivå
for tidligere prosjekter i regnearket
Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Miljøeffekt: KBNs andel
									Kapasitetsøkning (PE ¹)
Midtre Romerike avløpssekskap - MIRAS IKS	Kalkbehandling av slam, Orsa-anlegg	2020	5.3.4 Slambehandlingsanlegg for biogassproduksjon	Investeringen bidrar til vesentlige utslippsreduksjoner som følge av redusert transportbehov. I tillegg er dette et nødvendig ledd i forbindelse med biogassproduksjon fra og med 2025.	20 000	20 000	25 000	80 %	n/a
Nesodden kommune	Sjøledning Buhrestua	2020	5.3.6 c) Nye anlegg for avløp (forurensningstiltak)	Etablering av sjøledning for overføring av avløpsvann fra Buhrestua på Nesodden til VEAS sitt anlegg i Asker. Investeringen innebærer i tillegg etablering av pluggstasjon, ilandføringer og forlengelse av overløpsledning. Målet med prosjektet er at avløpsvannet som i dag renses på Buhrestua renseanlegg skal overføres til et mer effektivt renseanlegg.	56 000	55 243	76 000	73 %	n/a
Nesodden kommune	Alvørn pumpestasjon	2020-2021	5.3.6 c) Tiltak i eksisterende avløpsanlegg (forurensningstiltak)	Prosjektet innebærer ombygging av Nesoddens største kommunale renseanlegg til en stor og effektiv pumpestasjon for avløpsvann. Tiltakene bidrar til mindre overvannsproblematikk og bedre vannkvalitet i området. I tillegg blir gjenbruk av eksisterende materialer/ konstruksjoner vektlagt.	5 000	4 932	25 000	20 %	197

Vann og avløp forts.

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Miljøeffekt: KBNs andel Kapasitetsøkning (PE ²)
Nesodden kommune	VA-anlegg på Solbergskogen	2020-2021	5.3.6 c) Nye anlegg for avløp (forurensning)	Nytt kommunalt anlegg for vann og avløp med trykkavløpsystem. Denne løsningen er valgt for å minimere inngrep og skader i naturen. Målet med investeringen er null forurensning fra avløp, samt tilgang til drikkevann av god kvalitet.	12 000	11 838	16 000	74 %	n/a
Asker og Bærum Vannverk IKS	Nytt vannbehandlingsanlegg Kattås	2020-2025	5.3.4 Nye, energieffektive rense- eller behandlingsanlegg	Nytt anlegg med koagulering og filtrering av råvann fra Holsfjorden. Koaguleringsprosessen vil benytte fellingskjemikallet jernklorid og korrosjonskontroll basert på marmor. Dette har et vesentlig lavere klimaavtrykk enn alternativet med bruk av aluminiumsulfat og korrosjonskontroll basert på hydratkalk. Anlegget har ikke utslipp til resipient og inkluderer ca 4,5 km avløpsledning.	300 000	55 000	960 000	6 %	11 458
Narvik kommune	Saneringstiltak ledningsnett 2020-2023	2020-2030	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	Kommunenes felles ledning for avløp (spillvann og overvann) skiftes ut, og i samme prosessen skiftes vannledningen ut. Investeringen omfatter omtrent 1,4 mil med ledninger for vann, overvann og spillvann.	59 225	59 225	613 000	10 %	n/a
Bærum kommune	Separering avløpsnett	2020-2024	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	Omlegging av gammelt fellessystem for avløp til moderne separatsystem med egen ledning for spillvann og overvannshåndtering med åpen og/eller lukket løsning. Cirka 2500 meter ledning legges om hvert år.	70 000	70 000	325 000	22 %	n/a
Hå kommune	Sanering i Dysjalsvegen, Toppavegen og Bratland	2019-2020	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	Tiltak som gjennomføres fordi dagens overvannssystem har for liten kapasitet og er i dårlig stand. Det etableres i tillegg flomveier langs eksisterende veier. Antall meter nye ledninger er ca 2250 m.	5 400	5 400	36 000	15 %	n/a
Hå kommune	Flomsikringstiltak Torggata	2021-2022	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	Sanering av ledninger som et flomsikringstiltak. Ledningene er dimensjonert for å ta 200 års regn påplussset en klimafaktor på 25 prosent. Ca 500 meter ledninger.	2 000	2 000	35 000	6 %	n/a
Ringerike kommune	Overføringsledninger Åsa-Monserud	2014-2020	5.3.2 a) Tiltak i eksisterende avløpsanlegg (energieffektivisering)	Overføring av avløp fra en rekke separate renseanlegg til Monserud renseanlegg, samt sanering av KUR-anlegg (kloakk uten rør). Kommunens beregninger viser en energibesparelse på totalt 81 pst., i tillegg til vesentlig bedre renseeffekt.	86 700	86 700	95 000	91 %	n/a
Sel kommune	Ny hovedtilførsel i Ola Dahls gate og Selsvegen	2019-2021	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	Den nye ledningen legges i forbindelse med nytt vannverk på Thoøya på Otta. Det legges også ny avløpsledning på samme strekket, samt oppgradert og klimatilpasset overvannsnett og oppgradering av kummer og sluser. 204 meter vannledninger, 367 meter avløp og 1000 meter overvann.	30 000	30 000	45 000	67 %	n/a

NYE PROSJEKTER I 2020

Arealbruk og områdeprosjekter

 ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020:

1

 ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT:

5

 Last ned rapportering på prosjektnivå
for tidligere prosjekter i regnearket
Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)	Totalt areal (m ²)
Nordre Follo kommune	Ski Torg	2019-2020	6.2.1 Bærekraftig områdeutvikling	Dagens parkeringsplasser på Ski torg skal gjøres om til et møtepunkt i offentlig byrom. Det skal bygges lekeplass, isflate og parkouranlegg. Torget skal i tillegg håndtere overvann og flomvann. Dette er et godt tiltak for bymiljøet som både kan redusere trafikken i sentrum og i tillegg vil bidra til overvannshåndtering.	25 000	24 688	50 000	49 %	4 300

NYE PROSJEKTER I 2020

Klimatilpasning

 ANTALL NYE
PROSJEKTER I
2020:

3

 ANTALL
PROSJEKTER
TOTALT:

10

 Last ned rapportering på prosjektnivå
for tidligere prosjekter i regnearket
Miljøeffektdata 2020 på kbn.com

Kunde	Prosjektnavn	Prosjektperiode (estimert)	Oppfylt kriterium	Beskrivelse	Akseptert beløp (i 1000 NOK)	Utestående grønt lån (i 1000 NOK)	Totalkostnad (i 1000 NOK)	Andel utestående grønt lån (%)
Beiarn kommune	Utbedring Ågleinåga vannverk	2021-2023	7.2.2 Flytting av infrastruktur	Flytting av hovedvannverk som forebyggende tiltak mot klimarelatert skade. Prosjektet omfatter blant annet nytt høydebasseng på Vold og på Stordjord, bygging av en 8 km lang overføringsledning, nye grunnvannsbrønner i Tollåkilda og nytt vannbehandlingsanlegg ved Tollåkilda.	16 067	16 066	47 587	34 %
Hå kommune	Flomtiltak i Vigrestrand	2018-2021	7.2.1 Sikring mot naturskade	Dette er andre etappe av flomsikringen av det utsatte området Vigrestrand. Formålet er å unngå gjentagelse av de store ødeleggelsene av 200-årsflommen i 2014.	33 600	33 600	82 000	41 %
Oppdal kommune	Vestre vannveg	2019-2021	7.1.1 Overvannshåndtering	Bygging av avskjærende vannveier vest for sentrum for å unngå flomfare i bebyggelsen.	2 450	2 450	5 400	45 %

KUNDEHISTORIE

Bygget for fremtiden

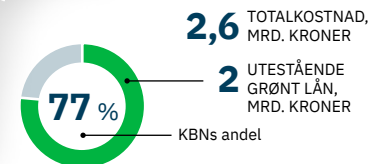

BYGG

Heiser som lager sin egen strøm, gress på taket og sjøvannsbasert kjøleløsning – det nye Munchmuseet har blitt et fremtidsbygg for norske kunstsatter midt i Oslo sentrum.

Les mer om prosjektet på neste side.

Nytt Munch-museum,
Oslo kommune

Ferdigstillelse: 2021

Beregnet effekt, andel finansiert med grønt lån	
Estimert energibesparelse (kWh/år):	988 956
Tilsvarende unngåtte klimagassutslipp (tonn CO ₂ e/år):	312

KUNDEHISTORIE

MUNCH-MUSEET

Bygget for fremtiden

Heiser som lager sin egen strøm, gress på taket og sjøvannsbasert kjøleløsning – det nye Munchmuseet har blitt et fremtidsbygg for norske kunstsatter midt i Oslo sentrum.

TEKST: ANNE HÅSKOLL-HAUGEN
FOTO: JO STRAUBE

Midt i Oslo sentrum, i en helt ny bydel som vokser opp langs vannkanten, strekker et nytt signalbygg seg mot skyene. Bak glass og aluminium skal publikum snart få lov å vandre i høyden og oppleve både Edvard Munchs verdenskjente kunst og utsikten over hovedstaden. Det har vært arkitektenes ønske at publikum skal få øynene opp for ikke bare kunsten, men også for Norges voksende hovedstad.

Resultatet er et vertikalt museum, 60 meter høyt, med en fasade kledd i gjennomskinnelige og perforerte aluminiums-plater, og en karakteristisk liten knekk på toppen. Arkitektene har beskrevet «knekken» som et bygg som «bøyer seg mot byen» - den samme byen som Munch selv vokste opp i.

Men kunstmuseet er mye mer enn et nytt hjem for denne norske kunstsatteren. Munch er et også bygget for fremtiden:

Heiser som lager sin egen strøm, gress på taket og luft som gjenbrukes i utstillingshallene slik for å redusere energiforbruket. Solskjerming som del av fasaden så behovet for kjøling om sommeren blir mindre. Og kjøleløsningen – den er sjøvannsbasert. Når det gjelder materialvalg det satt ambisiøse krav til hvor stor del av stål og aluminium som er resirkulert, og betongen kommer fra moderne produksjon som sørger for mindre klimagassutslipp.

Bygget er i tillegg plassert rett ved et kollektivknutepunkt og har ingen parkeringsplasser. Slik sørger også Oslo Kommune for at selve bruken av bygget blir mer miljøvennlig. Til dette museet skal de besøkende sykle, gå eller ta kollektiv transport.

– Målet har vært å redusere klimautslippet med mer enn femti prosent, og det har vi klart, forteller Karianne Tvedt fra Advansia, som har hatt fagansvar for miljø i prosjektledelsen.

– Tenk klima fra start

– Å få til et miljøvennlig bygg handler om å starte tidlig; du må sette tydelige krav fra oppstart av planleggingen og miljø må være en integrert del av hele prosessen. Det er ofte også kostnadsbesparende. Hvis miljøsatsingen skal komme inn underveis, fører det ofte til dyre endringer, forteller Tvedt.

Hun mener det er en viktig grunn til at de lykkes i å nå klimamålene i byggingen av Munch.

Populære Munch

Edvard Munchs testamentariske gave til Oslo omfattet 1 100 malerier, 15 500

grafiske blad, 4 700 tegninger og seks skulpturer, samt alle hans grafiske trykkplater. For hovedstaden har Munch blitt et trekkplaster både for utenlandske og norske turister. Når det nye Munch-museet åpner for publikum sommeren 2021 vil publikum få ser en større del av samlingen enn det gamle museet hadde plass til – mer Edvard Munch enn noen gang, som museet selv beskriver det.

I dag trenger ingen lenger å forlate byen for å bade – så hvis du husker å ta med badehåndkle når du besøker Munchmuseet, kan du kombinere kunst med en dukkert på Sørenga sjøbad med brygger og badstuer – alt bare en liten rusletur unna hovedinngangen. «Naturen er det evig store rike hvorfra kunsten tar sin næring» som Edvard Munch selv har skrevet.

KUNDEHISTORIE

Innovativt fjernvarmeanlegg bruker sjøvann som energikilde

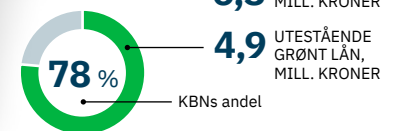

FORNYBAR ENERGI

Innovative Sandnessjøen Fjernvarmeanlegg AS (SFV) benytter sjøvann som energikilde i deres varmepumpeanlegg. Anlegget forsyner alt fra sykehus til private boliger med varme fra havet. Sjøvannet hentes opp fra 60 meters dyp, og temperaturen på vannet holder en temperatur fra 4 til 12 grader gjennom året. Energien distribueres via varmt vann som holder en temperatur fra 58 til 65 grader, alt etter utetemperaturen. Det varme vannet pumpes fram til abonnentene via eget rørsystem på 3,5 km. Årlig leverer SFV ca 6,5 GWh energi.

Løsningen SFV har valgt bidrar til at innbyggerne i Sandnessjøen kan varme opp hjemmene sine med rimelig og fornybar energi.

Sandnessjøen
Fjernvarmeanlegg AS,
Installasjon av varmepumper

Prosjektperiode: 2020

Beregnet effekt, andel finansiert med grønt lån	
Forventet energiproduksjon (GWh/årlig):	5,85

Illustrasjonsfoto: Miriam Bugge Andersen

KUNDEHISTORIE

Et utstillingsvindu for fremtidens havn

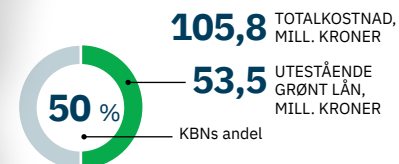
TRANSPORT

Høsten 2016 ble Karmsund Havns konsept «Intelliport» født. På utbyggingen av det som skal bli Norges største og mest miljøvennlige godshavn, er det vedtatt investeringer for over én milliard kroner

Målet er å være tilnærmet klimanøytrale innen 2030. Havnen skal i tillegg utvides tilsvarende 22 fotballbaner, og dette bidrar til at havnen blir Norges største.

Karmsund Havn har gjennomført en rekke ambisiøse tiltak de siste fire årene. KBN finansierer ni av disse, alt fra etableringen av Norges største mobile havnekran, som også er elektrisk, etableringen av landstrømsanlegg og innkjøp av elektriske kjøretøy, både biler og truck. Dette er tiltak som kan bidra til at havnen blir et utstillingsvindu for fremtidens havn.

Karmsund Havn IKS,
Ni prosjekter for en miljøvennlig havn

KUNDEHISTORIE

Samarbeider for å øke gjenvinningen

AVFALL OG SIRKULÆRØKONOMI

EU stiller stadig høyere krav for materialgjenvinning. 55 pst. av husholdningsavfall skal materialgjenvinnes i 2025, og 65 pst. i 2035. Snittet i 12 Østfold-kommuner er per i dag 30 pst.

Disse kommunene har valgt å gå sammen for å imøtekomme de nye kravene, og i 2020 etablerte de Østfold Avfallssortering IKS (ØAS). ØAS skal planlegge, bygge og drifte et automatisk sorteringsanlegg for restavfall fra husholdninger.

Anlegget skal bidra til å oppnå EUs mål om 65 pst. gjenvinning, og skal etter planen skal være i drift og ta imot avfall fra over 310 000 innbyggere fra første halvdel i 2024.

Østfold Avfallssortering IKS,
Nytt ettersorteringsanlegg

362 TOTALKOSTNAD,
MILL. KRONER

36 UTESTÅENDE
GRØNT LÅN,
MILL. KRONER

1 %

KBNs andel

Prosjektperiode: 2020-2023

Beregnet effekt, andel finansiert med grønt lån

Antall kunder som skal levere avfall til anlegget:	310 000
--	----------------

KUNDEHISTORIE

Ruster seg mot overvannsproblematikk

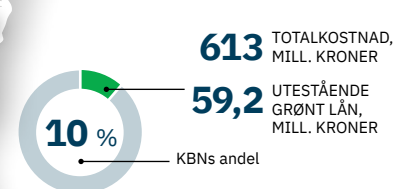

VANN OG AVLØP

Vi forventer hyppigere forekomst av ekstremnedbør i årene som kommer, og en av konsekvensene av dette er mer overvann.

Narvik kommune planlegger en rekke tiltak for å håndtere overvannsproblematikken. De sliter allerede i dag med at overvann vanner ut spillvannet, som gjør at det blir mer krevende å rense. Dette løser de med å skifte ut gamle ledninger som håndterer spillvann og overvann med to separate ledninger. Ved å fjerne overvann fra spillvannet så unngår de å pumpe unødig rent overvann og frigjør kapasitet i spillvannsledningen. De skifter i tillegg ut gamle vannledninger der det er nødvendig i det samme inngrepet. På denne måten oppnår de færre inngrep i naturen og dermed lavere klimagassutslipp.

Narvik kommune,
Saneringstiltak ledningsnett

Prosjektperiode: 2020-2023

KUNDEHISTORIE

Parkeringsplass forvandles til frodig møteplass

AREALBRUK OG OMRÅDEPROSJEKTER

Nedre torg i Ski sentrum skal forvandles fra parkeringsplass til et sentralt offentlig rom - en møteplass som vil bidra til et frodig byliv.

Med ulike tilpassede elementer ønsker prosjektet å gi liv i sentrum for mennesker i alle aldre, samt skape en samlingsplass hvor innbyggerne kan treffes både dag og kveld, sommer som vinter.

Prosjektet skal bidra til å løse problematikken rundt økt nedbør gjennom tilpassede løsninger på torget som skal ta unna både flomvann og overvann. Slike løsninger vil være vannrenner, et større vannmagasin og plantekasser som kan magasinere vann. Fruktrær og insektvennlige vekster vil forsterke naturmangfoldet.

Nordre Follo kommune,
Ski Torg

50 TOTALKOSTNAD,
MILL. KRONER

24,7 UTESTÅENDE
GRØNT LÅN,
MILL. KRONER

49 %

KBNs andel

Prosjektperiode: 2019-2020

Beregnet effekt, andel finansiert med grønt lån

Areal prosjektet omfatter (m²):

426 300

KUNDEHISTORIE

Ras og tørke tvinger kommunen til å bytte hovedvannkilde

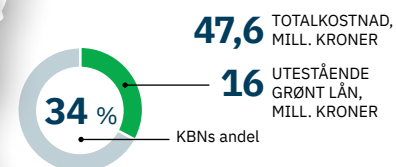
KLIMATILPASNING

Ågleinåga har vært Beirns hovedvannverk og forsyner sentrumsområdene Moldjord og Storjord. Vannkilden er imidlertid utsatt for ras og skred. Ved to anledninger har skred ført til at magasinene har blitt fylt opp av løsmasser, konstruksjoner har blitt skadet og anlegget har blitt satt ut av drift.

Med økt hyppighet av korttidsnedbør og mildere vintre, forsterket av at kilden delvis mates fra isbre, vil sårbarheten øke ytterligere. Derfor har Beirns kommune besluttet å flytte hovedvannverket til Tollå, som har god kvalitet, høy kapasitet og er beskyttet mot forurensning. Dette vil også gi mulighet til kommunal vannforsyning og brannvannsdekning i nye deler av kommunen.

Prosjektet omfatter bygging av en overvannsledning og etablering av nye grunnvannsbrønner, høydebasseng, trykkøkingsstasjon og vannbehandlingsanlegg.

Beirns kommune,
utbedring Ågleinåga vannverk

Prosjektperiode: 2021

Illustrasjonsfoto: Vemund Hagen

KARTLEGGING MOT EUS TAKSONOMI

Tabellen oppsummerer KBNs foreløpige kartlegging av grønn prosjektportefølje opp mot de tekniske kriteriene i EUs taksonomi for bærekraftige økonomiske aktiviteter. Fullstendig kartlegging kan lastes ned som Excel-ark fra kbn.com.

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
1.1 Tiltak i eksisterende bygningsmasse	1.1.1 Enkelttiltak for energieffektivisering	7.3 Installation, maintenance and repair of energy efficiency equipment	Samsvarer sannsynligvis	12	134 016
	1.1.2 Større renoveringsprosjekter med:				
	a) 30% økning i energieffektivitet	7.2 Renovation of existing buildings	Samsvarer sannsynligvis	1	175 000
	b) Omfattende bruk av klimavennlige materialer			0	0
	c) Miljøsertifiseringer	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
	d) Lokal energiproduksjon			0	0
	1.1.3 Rehabilitering av eksisterende bygningsmasse kombinert med nytt tilbygg	n/a	Prosjekter evalueres individuelt	2	750 000
	1.1.4 Klimatilpasning i eksisterende bygg	7.2. Renovation of existing buildings (Climate Change Adaptation criteria)	Ikke mulig å evaluere	0	
	1.1.5 Fornybar energi i bygg	7.6 Installation, maintenance and repair of renewable energy technologies	Samsvarer	3	9 293
1.1.6 Energilagring i bygg	7.6 Installation, maintenance and repair of renewable energy technologies	Samsvarer	0	0	
1.1.7 Bruk av DFØs kriterieveisere ved renovering av bygg: bærekraftige materialer	n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0	
1.2 Nybygg	1.2.1 Nye bygg med lavt energibehov	7.1 Construction of new buildings	Samsvarer sannsynligvis	72	14 161 430
	1.2.2 Nye bygg i klimavennlige materialer	n/a	Foreløpig ikke dekket	16	1 314 202
	1.2.3 Nye bygg designet for ombruk	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
	1.2.4 Miljøsertifiserte bygg	7.1 Construction of new buildings	Samsvarer sannsynligvis ikke	0	0
	1.2.5 Bygg med lokal energiproduksjon	n/a	Ikke mulig å evaluere	0	0
	1.2.6 Bruk av DFØs kriterieveisere ved anskaffelse av nybygg: Energi eller materialer	n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0
1.3 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	19	2 573 996

Se fullstendig oversikt i regneark på kbn.com

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
2.1 Produksjon av fornybar energi	2.1.1 Fornybar energiproduksjon, i form av				
	a) Anlegg for biogassproduksjon	4.8 Electricity generation from bioenergy 4.13 Manufacture of biogas and biofuels for use in transport	Ikke mulig å evaluere	2	506 043
	b) Energibrønner	4.22 Production of heat/cool from geothermal energy 4.18 Cogeneration of heat/cool and power from geothermal energy	Samsvarer sannsynligvis	0	0
	c) Solceller eller solfangere	4.1 Electricity generation using solar photovoltaic technology 4.2 Electricity generation using concentrated solar power (CSP) technology 4.17 Cogeneration of heat/cool and power from solar energy 4.21 Production of heat/cool from solar thermal heating	Samsvarer	0	0
	d) Pellets- eller flisfyringsanlegg (trevirke)	4.24 Production of heat/cool from bioenergy 4.20 Cogeneration of heat/cool and power from bioenergy	Ikke mulig å evaluere	1	2 567
	e) Øvrig produksjon av energi fra andre fornybare kilder	n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0
2.2 Energilagring	2.2.1 Energilagring i tilknytning til produksjonsanlegg, i form av:				
	a) Elektrisk lagring, for eksempel batteri	4.10 Storage of electricity		0	0
	b) Termisk lagring	4.11 Storage of thermal energy	Samsvarer	0	0
	c) Lagring som hydrogen	4.12 Storage of hydrogen		0	0
2.3 Infrastruktur for energi	2.3.1 Nettkapasitet	4.9 Transmission and distribution of electricity	Samsvarer	0	0
	2.3.2 Fjernvarme/-kjøling	4.15 District heating/cooling distribution	Samsvarer sannsynligvis	2	12 959
2.4 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0

Se fullstendig oversikt i regneark på kbn.com

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
3.1 Sykkel og gange	3.1.1 Sykler	6.4 Operation of personal mobility devices	Samsvarer	1	1 293
	3.1.2 Tilrettelegging for gående og syklende	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer	7	162 962
3.2 Transport på land	3.2.1 Lette eller tunge kjøretøy	6.5 Transport by motorbikes, passenger cars and light commercial vehicles	Samsvarer	8	63 539
		6.3 Urban, suburban and road passenger transport			
		6.6 Freight transport services by road			
	3.2.2 Materieell til skinnegående kollektivtransport	6.3 Urban, suburban and road passenger transport	Samsvarer	0	0
3.2.3 Bruk av DFØs kriterieveiviser ved anskaffelse av lette kjøretøy	n/a	Projects assessed individually	0	0	
3.3 Sjøgående transport	3.3.1 Sjøtransport	6.7 Inland passenger water transport	Samsvarer	1	51 500
3.4 Anleggsmaskiner	3.4.1 Anleggsmaskiner	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
	3.4.2 Bruk av DFØs kriterieveiviser ved anskaffelse av anleggsmaskin	n/a	Projects assessed individually	0	0
3.5 Infrastruktur	3.5.1 Ladepunkter for kjøretøy	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer	4	1 780
	3.5.2 Fyllestasjon for grønn hydrogen eller biogass	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer	1	8 130
	3.5.3 Driftsutstyr til kollektivtransport	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer	1	1 060 000
	3.5.4 Skinner og annen infrastruktur	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer	0	0
	3.5.5 Landstrøm og ladestrøm	6.16 Infrastructure for water transport	Samsvarer	5	18 242
	3.5.6 Annen havneinfrastruktur	6.16 Infrastructure for water transport	Samsvarer	2	34 307
	3.5.7 Infrastruktur til utslippsfrie anleggsmaskiner	6.15 Infrastructure enabling low-carbon road transport	Samsvarer sannsynligvis	8	58 305
3.6 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0

Se fullstendig oversikt i regneark på kbn.com

EU-TAKSONOMI
Avfall og sirkulærøkonomi

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
4.1 Avfallsforebygging og ombruk	4.1.1 Tiltak for å redusere avfallsmengden	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
4.2 Innsamling, håndtering og behandling av avfall"	4.2.1 Tiltak for å øke sorteringsgrad	5.5 Collection and transport of non-hazardous waste in source segregated fractions	Samsvarer	16	312 740
	4.2.2 Mer effektiv innsamling av avfall	5.5 Collection and transport of non-hazardous waste in source segregated fractions	Samsvarer	6	28 187
	4.2.3 Nytt anlegg for sortering av avfall	5.9 Material recovery from non-hazardous waste	Ikke mulig å evaluere	4	337 743
	4.2.4 Nytt anlegg for behandling av avfall	5.9 Material recovery from non-hazardous waste	Ikke mulig å evaluere	1	45 916
	4.2.5 Slambehandlingsanlegg for biogassproduksjon	5.7 Anaerobic digestion of bio-waste	Samsvarer sannsynligvis	1	48 729
	4.2.6 Tiltak i eksisterende anlegg	5.9 Material recovery from non-hazardous waste	Ikke mulig å evaluere	0	0
	4.2.7 Tiltak i eksisterende deponi	5.10 Landfill gas capture and utilisation	Samsvarer sannsynligvis	1	843
	4.2.8 Karbonfangst og -lagring (CCS)	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
4.3 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	3	33 354

Se fullstendig oversikt i regneark på kbn.com

EU-TAKSONOMI

Vann og avløpshåndtering

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
5.1 Gebyrfinansiert overvannshåndtering	5.1.1 Separering av spillvann og overvann	n/a	Foreløpig ikke dekket	10	324 372
5.2 Mindre tiltak for energiproduksjon	5.2.1 Varmegjenvinning	4.25 Production of heat/cool using waste heat	Samsvarer	0	0
	5.2.2 Energiutvinning	7.6 Installation, maintenance and repair of renewable energy technologies	Samsvarer	0	0
5.3 Klimavennlige anlegg	5.3.1 Tiltak i eksisterende anlegg for vann				
	a) Energieffektiviteten øker med 20 pst	5.2 Renewal of water collection, treatment and supply systems	Samsvarer sannsynligvis*	0	0
	b) Tilpasser anlegget for å imøtekomme et klimatilpasningsbehov	5.2 (Climate Change Adaptation Criteria)	Ikke mulig å evaluere	0	0
	c) Reduserer kjemikaliebruk eller negativ påvirkning på det lokale miljøet	n/a	Foreløpig ikke dekket	1	506 740
	5.3.2 Tiltak i eksisterende anlegg for avløp				
	a) Energieffektiviteten øker med 20 pst.	5.4 Renewal of waste water collection and treatment	Samsvarer sannsynligvis*	1	86 700
	b) Tilpasser anlegget for å imøtekomme et klimatilpasningsbehov	5.2 (Climate Change Adaptation Criteria)	Ikke mulig å evaluere	0	0
	c) Reduserer kjemikaliebruk eller negativ påvirkning på det lokale miljøet	n/a	Foreløpig ikke dekket	5	263 832
	5.3.3 Fosforgjenvinning	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
	5.3.4 Slambehandlingsanlegg for biogassproduksjon	5.6 Anaerobic digestion of sewage sludge	Samsvarer	2	644 785
	5.3.5 Nye anlegg for vann				
	a) Minimum 20 pst. høyere energieffektivitet enn tidligere løsning	"5.1 Construction, extension and operation of water collection, treatment and supply systems"	Ikke mulig å evaluere	0	0
	b) Bygges for å imøtekomme et klimatilpasningsbehov	5.2 (Climate Change Adaptation Criteria)	Ikke mulig å evaluere	0	0
	c) Reduserer kjemikaliebruk eller negativ påvirkning på det lokale miljøet	n/a	Foreløpig ikke dekket	7	556 164
	5.3.6 Nye anlegg for avløp				
a) Minimum 20 pst. høyere energieffektivitet enn tidligere løsning	5.3 Construction, extension and operation of waste water collection and treatment	Samsvarer sannsynligvis ikke	0	0	
b) Bygges for å imøtekomme et klimatilpasningsbehov	5.2 (Climate Change Adaptation Criteria)	Ikke mulig å evaluere	5	144 921	
c) Reduserer kjemikaliebruk eller negativ påvirkning på det lokale miljøet	n/a	Foreløpig ikke dekket	5	392 935	
5.4 Klimavennlige anleggsprosjekter	5.4.1 Utslippsfrie gravearbeider/anleggsplasser	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
	5.4.2 Gravefrie prosjekter («no-dig»)	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
5.5 Annet			Prosjekter evalueres individuelt	16	953 596

 EU-TAKSONOMI
Arealbruk og områdeprosjekter

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
6.1 Tiltak mot forurensning	6.1.1 Tiltak mot forurensning på land	n/a	Foreløpig ikke dekket	1	4 750
	6.1.2 Tiltak mot forurensning i vann (havn, sjø, elver, vassdrag eller lignende)	n/a	Foreløpig ikke dekket	2	46 663
6.2 Områdeutvikling og arealbruk	6.2.1 Bærekraftig områdeutvikling	n/a	Foreløpig ikke dekket	2	134 688
	6.2.2 Restaurering av natur	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
6.3 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	0	0

 EU-TAKSONOMI
Klimatilpasning

Underkategori i KBNs kriteriesett	Prosjekttype i KBNs kriteriesett	Relevant aktivitet i taksonomien	Foreløpig vurdering av samsvar	Antall prosjekter	Utestående volum grønne lån (i 1000 kroner)
7.1 Overvannshåndtering	7.1.1 Overvannshåndtering	n/a	Foreløpig ikke dekket	3	74 247
7.2 Klimatilpasning	7.2.1 Sikring mot naturskade	n/a	Foreløpig ikke dekket	4	40 467
	7.2.2 Flytting av infrastruktur	n/a	Foreløpig ikke dekket	1	16 066
	7.2.3 Other climate change adaptation measures	n/a	Foreløpig ikke dekket	1	1 934
7.3 Beredskap	7.3.1 Varslingssystemer og beredskap	n/a	Foreløpig ikke dekket	0	0
7.4 Annet		n/a	Prosjekter evalueres individuelt	1	12 291

Se fullstendig oversikt i regneark på kbn.com

Deloitte.

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221 Sentrum
NO-0103 Oslo
Norway

Tel: +47 23 27 90 00
Fax: +47 23 27 90 01
www.deloitte.no

Kommunalbanken AS
styret, ved leder Brit Kristin Sæbø Rugland
Haakon VII's gate 5
0161 OSLO

Internrevisors rapport

Bakgrunn:

I tråd med kommunalbankens interne rammeverk for Grønne Obligasjoner (rammeverket), «Green Bond Framework», har vi gjennomført et internerisjonsprosjekt knyttet til prosessene som er etablert i forbindelse med rammeverket.

Kommunalbankens ansvar:

Kommunalbankens ledelse er ansvarlig for utarbeidelsen av rapporteringen i samsvar med gjeldende kriterier, som forklart i Green Bond Framework (tilgjengelig på <https://www.kbn.com/globalassets/dokumenter/funding/green-bond-documents/kbn-green-bond-framework.pdf>) samt beregningsprinsipper som selskapet har utviklet selv. Dette ansvaret inkluderer også internkontroll relevant for innvilgelse av lån, forvaltning og utarbeidelse av rapporteringen.

Utførte handlinger:

Vi har gjennomført et internerisjonsprosjekt av Kommunalbankens retningslinjer og rutiner opp mot rammeverket og testet etterlevelse av dette, nærmere bestemt innenfor områdene

- (i) evaluering og utvalgelse,
- (ii) forvaltning og
- (iii) rapportering.

Formålet med gjennomgangen har vært å vurdere om Kommunalbankens retningslinjer og rutiner er i tråd med rammeverket som er vedtatt og kommunisert til investorene av grønne obligasjoner og at det etterleves. Etterlevelse er testet på stikkprøvebasis.

Våre handlinger er avtalt med Kommunalbanken og baserer seg på kriteriene som er definert av Kommunalbankens ledelse som nevnt ovenfor. Vi anser disse kriteriene som egnet for utarbeidelse av rapporteringen. Handlingene vi har gjennomført vil ikke gi en absolutt sikkerhet for at rapporteringen er uten vesentlige feil.

Konklusjon:

Basert på gjennomførte handlinger har vi ikke avdekket forhold som indikerer at tildelingen av grønne obligasjoner og utlån, forvaltningen og rapporteringen per 31. desember 2020, som beskrevet i Miljøeffektrapporten, ikke er utarbeidet i samsvar med kriteriene.

Oslo, 16. februar 2021
Deloitte AS

Eivind Skaug
internrevisor

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTL and each DTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

© Deloitte AS

Registrert i Foretaksregisteret
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

Penneo Dokumentnøkkel: 5TE74-10EPO-XB1T4-6ZOUF-KABEZ-VDCUJ

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Eivind Skaug
Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5999-4-1556321

IP: 217.173.xxx.xxx

2021-02-16 09:34:58Z

Penneo Dokumentnøkkel: 5TE74-10EPO-XB1T4-6ZOUF-KABEZ-VDCUJ

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografiske bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

DISCLAIMER

This document has been prepared by and is the sole responsibility of Kommunalbanken AS. It has not been reviewed, approved or endorsed by any arranger or dealer retained by Kommunalbanken AS. This document is provided for information purposes only. The contents of this document do not constitute or form part of an offer to sell or issue or any solicitation of any offer to purchase or subscribe for any securities for sale in any jurisdiction. Any offering of any security or other financial instrument that may be related to the subject matter of this document (a "security") will be made pursuant to separate and distinct final prospectus (a "Prospectus") and in such case the information contained herein will be superseded in its entirety by any such Prospectus. In addition, because this document is a summary only, it may not contain all material terms and this document in and of itself should not form the basis for any investment decision. The recipient should consult the Prospectus, a copy of which may be available from an arranger or dealer, for more complete information about any proposed offer of any security. Any purchase of any security must be made solely on the basis of the information contained in the Prospectus.

Nothing in this document shall constitute an offer of securities for sale in the United States. The securities referred to in this document (if any) have not been registered under the U.S. Securities Act of 1933, as amended (the "Securities Act"), and may not be offered or sold in the United States absent registration or an exemption from registration under the Securities Act. There will be no public offering of the securities in the United States.

The information and opinions herein are believed to be reliable and have been obtained from sources believed to be reliable, but no representation or warranty, express or implied, is made with respect to the fairness, correctness, accuracy reasonableness

or completeness of the information and opinions. There is no obligation to update, modify or amend this document or to otherwise notify the recipient if any information, opinion, projection, forecast or estimate set forth herein changes or subsequently becomes inaccurate.

The information herein includes statements that constitute forward-looking statements. Such forward-looking statements are not guarantees of future performance and involve risks and uncertainties. Actual results may differ as a result of risks and uncertainties.

Each recipient is strongly advised to seek its own independent advice in relation to any investment, financial, legal, tax, accounting or regulatory issues discussed herein. Analyses and opinions contained herein may be based on assumptions that, if altered, can change the analyses or opinions expressed. Nothing contained herein shall constitute any representation or warranty as to future performance of any security, credit, currency, rate or other market or economic measure. Furthermore, past performance is not necessarily indicative of future results. Kommunalbanken AS and any arranger or dealer retained by Kommunalbanken AS disclaim liability for any loss arising out of or in connection with a recipient's use of, or reliance on, this document.

Securities that may be discussed herein may not be suitable for all investors and potential investors must make an independent assessment of the appropriateness of any transaction in light of their own objectives and circumstances, including the possible risks and benefits of purchasing any such securities. By accepting receipt of this document the recipient will be deemed to represent that it possesses, either individually or through its advisers, sufficient investment expertise to understand the risks involved in any

purchase or sale of any security discussed herein. If a security is denominated in a currency other than an investor's currency, a change in exchange rates may adversely affect the price or value of, or the income derived from, the security, and any investor in that security effectively assumes currency risk. Prices and availability of any security described in this document are subject to change without notice.

This document is only made to or directed at persons who (i) are outside the United Kingdom or (ii) have professional experience in matters relating to investments who fall within the definition of "investment professionals" in article 19(5) of the Financial Services and Markets Act 2000 (Financial Promotion) Order 2005 (the "Order") or (iii) are persons falling within Articles 49(2)(a) to (d) (high net worth bodies corporate, unincorporated associations, partnerships, trustees of high value trusts etc.) of the Order (all such persons being referred to as "Relevant Persons"). This document must not be acted on or relied on by persons who are not Relevant Persons. Any security, investment or investment activity to which this document relates is available only to Relevant Persons and will be engaged in only with Relevant Persons.

The securities discussed herein have not been and will not be registered under the United States Securities Act of 1933 (the "Securities Act") or under the securities laws of any state of the United States and may not be offered or sold in the United States, or to or for the account or benefit of U.S. persons, unless an exemption from the registration requirements of the Securities Act is available and such offer or sale is made in accordance with all applicable securities laws of any state of the United States and any other jurisdiction.

Kommunalbanken AS
Postboks 1210 Vika
0110 Oslo, Norway

Phone: +47 2150 2000
Email: post@kbn.com
Internet: kbn.com

Office address:
Haakon VIIIs gate 5b
0161 Oslo